

www.barcin.pl

ISBN 978-83-61836-05-6

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 LEADER

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana przez Gminę Barcin

w partnerstwie z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy im. Jakuba Wojciechowskiego w Barcinie

Institution Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

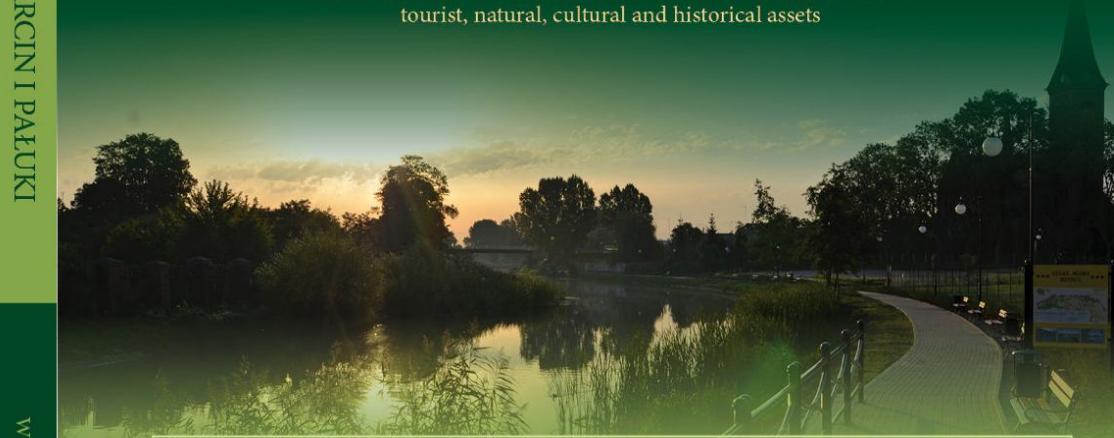
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

GMINA BARCIN I PAŁUKI

walory turystyczne, kulturo-historyczne oraz przyrodnicze

THE COMMUNE OF BARCIN AND PAŁUKI REGION

tourist, natural, cultural and historical assets

walory turystyczne, kulturo-historyczne oraz przyrodnicze

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 LEADER

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana przez Gminę Barcin

w partnerstwie z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy im. Jakuba Wojciechowskiego w Barcinie

Institution Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

**WALORY TURYSTYCZNE,
KULTUROWO-HISTORYCZNE
ORAZ PRZYRODNICZE
GMINY BARCIN I PAŁUK**

Tourist, cultural,
historical and natural assets
of the commune of
Barcin and Pałuki region

Samochodem, autobusem, rowerem czy na piechotę warto odwiedzić krainę o osobliwych walorach turystycznych. Krainę, której niezwykłą krasę krajobrazu tworzą malownicze pagórki, pola, lasy i jeziora.

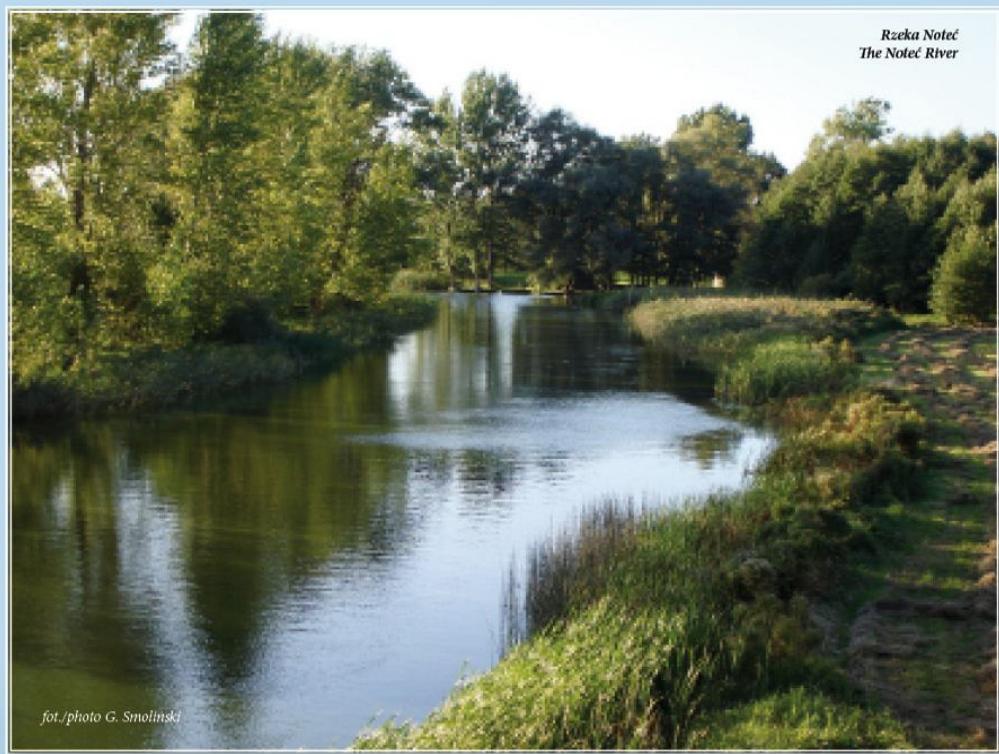
This land of specific tourist charm is worth visiting no matter whether you go there by coach, car, bike or on foot. The land's unique landscape beauty is formed by its picturesque hills, fields, lakes and forests.

SPIS TREŚCI

W widłach Welny i Noteći At the junction of the Welna and the Noteć rivers	4 5
Jak to dawniej było... As it used to be in ancient times...	14 14
Biskupin	16
Festyn archeologiczny Archeological fête	18 19
Zalesie Barcińskie	20
Złotowo	21
Legendarne zakątki Barcina Legendary places in Barcin	22 23
Skarby wnętrza ziemi Treasure in the ground	24 25
Wielka „dziura w ziemi” Big “hole in the ground”	26 27
Kamieniołom w Piechcinie – lazurowa podwodna bajka Quarry in Piechcin – lazur underwater fable	28 29
Perła Pałuk – Wenecja Pałuki's gem – Wenecja (Venice)	36 37
Stała na stacji lokomotywa The steamengine at the station	38 38
Kościół z malowidłami Church with paintings	44 45
Kościół pw. świętego Jakuba Większego w Barcinie Św. Jakub Większy (St. Jacob the Greater) Church in Barcin	46 47
Łabiszyński klasztor Cloister in Łabiszyn	50 50
Kościół w Ryszewku Church in Ryszewko	51 51
Pałucki klasycyzm Classicism of Pałuki	52 53
Krotoszyn	59
Barciński rynek Old market in Barcin	60 61
Żnin i jego zabytki Żnin and its historical monuments	72 73
W krainie jezior In the land of lakes	76 77
Jeziora w gminie Barcin Lakes in the commune of Barcin	82 86
Lasy Forests	88 89
Kultura ludowa Folk culture	90 91
Gwara Local dialect	92 93
Kultura w gminie Barcin Culture in the commune of Barcin	94 95
Sport i rekreacja Sport and recreation	100 102
Imprezy cykliczne Regular events	114 114

W WIDLACH WEŁNY I NOTEĆI

W południowo-zachodniej części woj. kujawsko-pomorskiego, po obydwóch stronach rzeki Noteć, na pograniczu kujawsko – pałuckim, wśród resztek lasów i bagien dawnej Puszczy Noteckiej rozpościera się gmina Barcin. Stanowi ona wschodnią część historyczno-etnograficznej krainy zwanej Pałukami.

Jeziorki Kierzkowskie i Ostrowieckie z lotu ptaka - fot. R. Kołński, archiwum Urzędu Miejskiego w Barcinie
Kierzkowskie Lake and Ostrowieckie Lake from bird's eye view - photo R. Kołński, archives of Townhall Office in Barcin

AT THE JUNCTION OF THE WEŁNA AND THE NOTEĆ RIVERS

In the south-west part of the kujawko-pomorskie voivodeship, on the both banks of the Noteć river, on the border of Paluki and Kujawy, among remains of forests and marshes of the old Puszczka Notecka (Old Noteć Forest) the commune of Barcin is located. It forms eastern part of the historical and ethnographically outlined land called Pałuki.

fot./photo R. Wyszyński

*Obszar Rogowskich Jezior Chronionych - fot. arch. Urząd Gminy w Rogowie
The area of Protected Rogowo Lakes - photo from the archives of Commune Office in Rogowo*

Paluki is situated in the northeast part of the Wielkopolska and Kujawy Lowland, located almost entirely over the Gniezno Highland (100-125 m above sea level). It occupies the territory of about 2000 sq km, between the Wełna and the Noteć rivers and belongs as regards the administrative division to kujawsko-pomorskie province. It comprises six districts: żniński, nakielski, gnieźnieński, wągrowiecki, chodzieski and mogileński. The landscape of the land is created by picturesque hills cut by squares of arable fields and clean lakes.

fot. M. Niesytn

Paluki lie in the północno-wschodniej części Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, prawie w całości na Wysoczyźnie Gnieźnieńskiej (100-125 m n.p.m.). Zajmują obszar pomiędzy rzeką Wełną, a Notecią, który wynosi ok. 2000 km² i administracyjnie należy do województwa kujawsko – pomorskiego. Swoim zasięgiem obejmują sześć powiatów: żniński, nakielski, gnieźnieński, wągrowiecki, chodzieski i mogileński. Pejzaż kraju tworzą malownicze pagórki pocięte prostokątami pól uprawnych oraz czyste jeziora.

Delikatnie urozmaicona powierzchnia tej niziny jest rezultatem ostatniego zlodowacenia, tzw. bałtyckiego, które pozostawiło szerokie koryta rzek z bogatym w wodę dorzeczem oraz sześć rynien z lańcuchami niedużych, ale głębokich jezior. Dwie grupy jezior stanowią granicę Paluki: wschodnią - zespół jezior nanizanych na Noteć i zachodnią - Jezioro Kaliszanskie ze sznurem mniejszych jezior. Pierwotnie wielkie przestrzenie pokryte były bagnistymi łąkami i torfowiskami. Tereny mają żywą rzeźbę utworzoną przez morenowe, pokaźne miejscami wzgórza, rozzielone obszarami równinnymi. Ozdobą krajobrazu są lasy, które zajmują 16% powierzchni Paluk. Dominują faliste równiny. Obfite pagórków o łukowatych kszaftach, okalających nadrzeczne łąki tzw. lęgi, daly początek nazwie regionu „Paluki”.

fot./photo M. Niesyń

Wypoczynek na Palukach
Resting in Paluki region

fot./photo by B. Hajdyna

fot./photo M. Niesyń

Slightly diversified surface of the plain is a result of the last glaciation i.e. the Baltic one, that left behind wide river beds with water-abundant water basins as well as six "pipes" with chains of small but deep lakes. Two groups of these lakes also form Paluki's border: eastern – a complex of lakes strewn on the river Noteć and western one – Kaliszanskie Lake with a string of smaller lakes. Originally, the vast areas used to be covered with marshy meadows and peat deposits. The areas have movable shaping made by moraine, locally quite high hills, divided by plain areas. Forests that account for 16 per cent of Paluki's territory make the landscape especially beautiful. Full, arch-shaped hills surrounding river meadows (so called 'lęgi') gave rise to the name of the region – Paluki.

Wiatraki w okolicach Wolic / Windmills near Wolice – fot./photo G. Tubisz

fot./photo M. Niesynt

Nasza publikacja poświęcona jest tylko części Paluki, nie wykracza poza obszar działania LGD Paluki-Wspólna Sprawa (gminy: Barcin, Łabiszyn, Żnin, Gąsawa, Rogowo) i skupia swoją uwagę na gminie Barcin, która stanowi swoiste wrota do Paluki. Pokazujemy więc to, co jest warte poznania i zobaczenia w naszej gminie z dodatkiem atrakcji z nieco bliższej i dalszej okolicy.

Położone między górną Notecią, a Welnią Paluki należą do najstarszych polskich terenów osadniczych.

Our publication is devoted only to the part of Paluki region and does not exceed the area of activity of LGD Paluki-Wspólna Sprawa (communes of Barcin, Łabiszyn, Żnin, Gąsawa, Rogowo) and concentrates on the commune of Barcin that can be treated as a gate to Paluki. We present things worth seeing in our commune with some more attractions from closer and further neighbourhood.

Paluki situated between the upper Noteć river, and the lower Welna river are classified as the oldest Polish settlement areas.

fot./photo M. Niesynt

las, okolice Barcina – the forest, near Barcin
fot./photo G. Smoliński

Haldy i pola, gmina Barcin
Heaps and fields, Barcin commune – fot.photo J. Dereszewska

JAK TO DAWNIEJ BYWAŁO...

Walory pałuckiej ziemi docenili już nasi praprzodkowie - Pałuki to tereny najstarszych znalezisk archeologicznych na ziemiach polskich. Pamiątki tej najdawniejszej przeszłości, stanowiące walory antropogeniczne, są dziś jedną z ciekawych atrakcji turystycznych Pałuk. Wśród ciekawych rezerwatów archeologicznych najliczniejsze są tzw. grodziska, czyli pozostałości obronnych osad. Najbardziej znanym obiektem jest częściowo zrekonstruowany, słynny Biskupin.

Muzeum Archeologiczne w Biskupinie - fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
The Archeological Museum In Biskupin - photo from archives of the Archeological Museum in Biskupin

AS IT USED TO BE IN ANCIENT TIMES...

The charm of Pałuki land was appreciated long ago by our ancestors – the region is a place of the oldest archeological excavation findings on the Polish lands. The remnants of the most ancient past, of anthropogenic values, are today one of the most interesting tourist attractions of Pałuki. Among all interesting archeological reserves, the most numerous are so called old dwelling places or the remains of ancient defensive settlements with the most famous one – a partially reconstructed famous settlement of Biskupin.

Brama wjazdowa, Biskupin - fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
Entrance gate; Biskupin - photo from archives of the Archeological Museum in Biskupin

BISKUPIN

Miejscowość położona nad Jeziorem Biskupińskim (powierzchnia około 100 ha, głębokość sięga 13 m) 10 km na południe od Żnina. To tutaj odkryto pozostałości drewnianej osady obronnej z początku epoki żelaza, zamieszkanej przez ludność kultury luzyckiej. Na terenie Muzeum Archeologicznego w Biskupinie zwiedzający mogą oglądać odrestaurowane długie chaty, służące zarówno jako mieszkani, warsztat i zagroda. W rezerwacie prowadzona jest archeologia doświadczalna. Uprawiane są rośliny, które znali pierwotni mieszkańcy osady, jak pszenica, proso, soczewica, Inianka i bób celtycki. Hodowane są koniki polskie, kozy, owce wrzosówki i bydło czerwone.

BISKUPIN

The place is situated on Biskupin Lake (area of about 100 ha, depth of up to 13 m), 10 km to the south of Żnin. It was there that the remains of a wooden defensive settlement from the beginning of the iron age, inhabited by Lusatian culture population, were discovered. In the Archeological Museum in Biskupin visitors may see reconstructed old huts serving both as living places or workshops and farms. In the reserve also experimental archeology is conducted. They grow plants known to original dwellers such as wheat, millet, lentil, hurds, Celtic broad bean as well as breed such animals as Polish ponies, goats, heather sheep and red cattle.

Festyn archeologiczny w Biskupinie - fot. K. Wrzesiński, arch. Urząd Gminy w Gąsawie
Archeological fete in Biskupin - photo K. Wrzesiński, archives of Commune Office in Gąsawa

Połysk Biskupiński z lotu ptaka - fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
Biskupin Peninsula from bird's eye view - photo from archives of the Archaeological Museum in Biskupin

*Osada w Biskupinie - fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
Settlement in Biskupin - photo from archives of the Archeological Museum in Biskupin*

FESTYN ARCHEOLOGICZNY

Rokrocznie w trzecim tygodniu września odbywa się w Biskupinie festyn archeologiczny, podczas którego czas cofa się o ponad 2700 lat. Przez 9 dni biskupińska osada tępni życiem, staje się miejscem prezentacji prastarych rzemiosł, obyczajów i codziennego życia przed wiekami. „Dawni” mieszkańców w strojach z ówczesnej epoki pracują w pocie czoła: warzą sól, wytapiąją brąz, mielą pszenicę, wytwarzają dziegieć i smołę w specjalnych paleniskach, bartnicy zbierają miód – praca wre w każdym zakątku. Całe impreze towarzyszy muzyka, pokazy tańców, walki wojów, popisy łuczników. Odbywają się pokazy archeologicznych badań podwodnych. Każdy z festynów ma inny temat i poświęcony jest prezentacji wybranej kultury. Gród w Biskupinie to wielka atrakcja turystyczna, a zarazem jeden z polskich pomników kultury. Śladów życia naszych przodków nie brak również w okolicach Barcina.

*fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
photo from archives of the Archeological Museum in Biskupin*

*Festyn archeologiczny - fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
Archeological fete - photo from archives of the Archeological Museum in Biskupin*

ARCHEOLOGICAL FÊTE

Every year, in the third week of September, an archeological fete is held in Biskupin when time goes back by over 2700 years. For 9 days the settlement of Biskupin bustles with life, becoming a presentation arena of ancient crafts, habits and everyday life as lived many ages ago. ‘Ancient’ dwellers, wearing characteristic costumes of that age, work hard in every corner – boiling salt, melting bronze, grinding wheat, making birch tar and tar in special furnaces while wild bee keepers collect honey. The whole event is accompanied by music, dance shows, ancient knights’ fights or archers’ showing their skills. Also the presentation of underwater archeology takes place and every fete is devoted to the presentation of a chosen culture.

Ancient stronghold of Biskupin is a great tourist attraction and at the same time one of the monuments of Polish culture. The traces of our ancestors’ life can also be found near Barcin.

*fot. arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
photo from archives of the Archeological Museum in Biskupin*

ZALESIE BARCIŃSKIE

5 km na południe od Barcina znajduje się Zalesie Barcińskie – dawna wieś dworska, w której odkryto grób skrzynkowy z kilkunastoma ceramicznymi urnami. Ten prehistoryczny grobowiec archeolodzy określili na 500-400 lat p.n.e. Pochodzi on z kultury wschodniopomorskiej zaliczanej do wczesnej epoki żelaza. Kulturę tą wyróżniała specyfika obrzędu pogrzebowego, według którego ciała zmarłych palono, a prochy umieszczano w ceramicznych urnach, tzw. popielnicach, które składano do grobu w kształcie skrzyni zbudowanej z płyt kamiennych.

ZALESIE BARCIŃSKIE

5 km to the south of Barcin, Zalesie Barcińskie is situated – an old mansion village where a box tomb with over dozen ceramic urns was discovered. The ancient grave was described by archeologists as dating back from 500-400 years B.C. It originated in the east-Pomeranian culture belonging to the early iron age. The culture was characterized by a unique funeral habit of incinerating dead bodies and then putting ashes into ceramic incinerating urns ("popielice") that were finally placed in a tomb in the shape of a box made of stone plates.

Kurhan, Złotowo, gmina Barcin – fot. arch. Urząd Miejski w Barcinie
Grave Mount (barrow), Złotowo, Barcin commune – photo from archives of the Townhall in Barcin

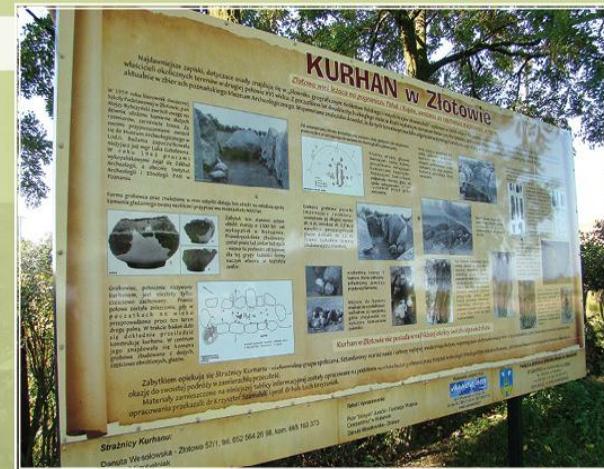
ZŁOTOWO

4 km na północny wschód od Barcina leży Złotowo. Wieś, w której odkryto megalityczny grobowiec kultury amfor kulistych. Zabytek pochodzi sprzed 4000 lat i jest starszy od osady w Biskupinie o ok. 1500 lat. Zachowany fragment kurhanu to komora w kształcie prostokątnej skrzyni zbudowana z dużych, częściowo ozdobionych kamieni. Ściana zachodnia komory zbudowana jest z 6 kamieni. Dwa z nich są przewrócone, reszta stoi w pierwotnym położeniu. Wejście do komory grobowej znajduje się w południowo-wschodnim narożniku. U wejścia znajdowało się palenisko wyłożone kamieniami. Na dnie środkowej parti komory znajdowały się słabo zachowane kości pochowanych w kurhanie osób. W komorze znalezione dwie siekierki krzemienne, osiem bursztynowych paciorek, fragmenty dwóch zawieszek z bursztynu, fragmenty ceramiki, naczynia gliniastych.

fot./photo R. Koliński

*Kurhan w Złotowie,
Grave mound (barrow)
in Złotowo*
– fot./photo G. Tubisz

ZŁOTOWO

Złotowo is situated 4 km to the northsouth of Barcin. It is a village, where megalithic tomb of globe amphora culture was discovered. This discovery dates back 4000 years ago and is older than Biskupin settlement by 1500 years. The preserved part of the barrow is a chamber in the shape of a rectangular box made of huge, partially ornamented stones. The western wall is made of 6 stones – two of them are overturned and the rest are preserved in their original position. The entrance to the grave chamber is situated in southeast corner. At the entrance, there was a furnace covered with stones. At the bottom of the central part of the barrow, one could find barely preserved bones of people buried there. Two flint axes, eight amber beads, fragments of two amber hangers, fragments of pottery and clay pottery were found there.

Góra Św. Wojciecha w Barcinie – fot. G. Smoliński
 Św. Wojciech (St. Adalbert's)
 Mountain in Barcin – photo G. Smoliński

fot./photo G. Smoliński

LEGENDARNE ZAKĄTKI BARCINA

Legenda głosi, że na wzgórzu pod miastem, w drodze do Prus miał odpoczywać biskup Wojciech. W drodze powrotnej w tym samym miejscu konie wiozące zwłoki biskupa zatrzymały się. Górę nazwano Góru Św. Wojciecha.

Na szczytowej części tej góry wybudowano pomnik - figurę Serca Jezusowego, którą w 1939 r. zniszczyli Niemcy. Po wyzwoleniu na miejscu umieszczono drewniany krzyż. W 2012 r. dzięki inicjatywie Komitetu Odbudowy Pomnika Chrystusa Króla na Górze Św. Wojciecha, ponownie stanął w tym miejscu pomnik. Z tego miejsca rozpościera się panorama miasta.

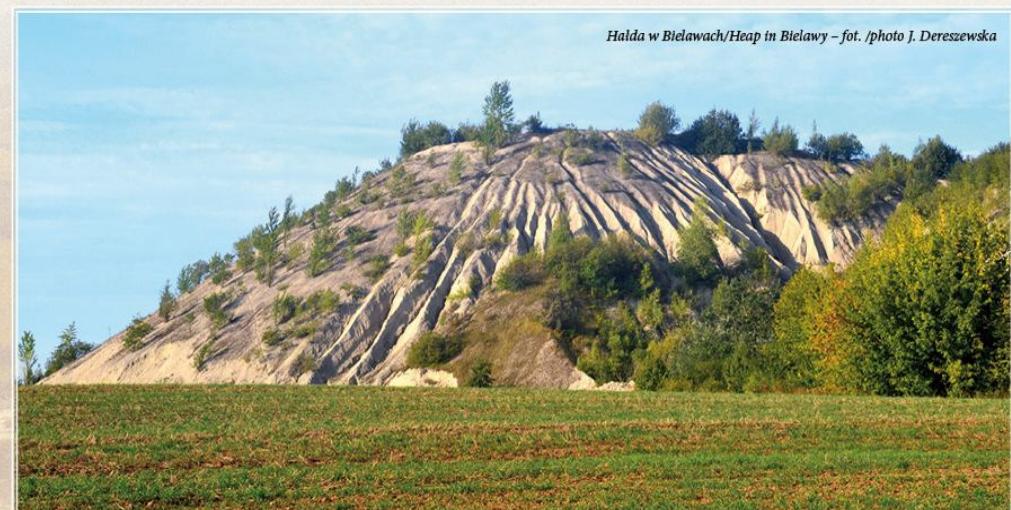
Panorama Barcina z Góry Św. Wojciecha – Panorama of Barcin from St. Adalbert's Mountain - fot./photo W. Szafranek

LEGENDARY PLACES IN BARCIN

As the legend goes, Bishop Adalbert took a rest on the hill near the town. On the return way, horses carrying his dead body stopped exactly in the same place, which gave rise to the name of the Mountain – St. Adalbert's Mountain.

On the top of the mountain a monument was erected – a statue of Jesus' Heart that was destroyed in 1939 by the Nazis and after liberation, a wooden cross was placed there. In 2012 thanks to the initiative of the Committee of Reconstructing the Monument of Jesus King on St. Adalbert' Mountain a monument was built there again. The place offers also a panorama of the town.

TREASURE IN THE GROUND

Limestone and Jurasic marl are natural resources of Barcin commune. Limestone deposited in upper Jura and originated mostly from limestone sponges spreading on undersea humps, are extracted in huge quarries in Wapienno and Bielawy. The exploitation of the material with the use of exposure method was started in 1860. The extracted rock is used to burn lime and produce concrete.

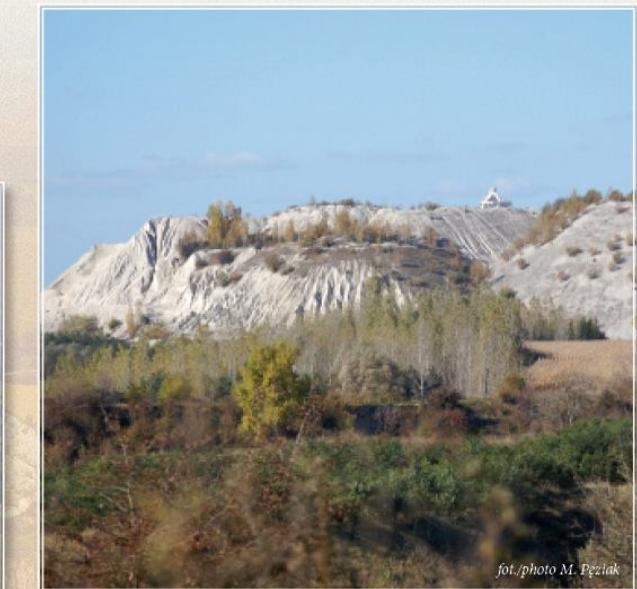
SKARBY WNĘTRZA ZIEMI

Bogactwem naturalnym gminy Barcin są wapienie i marge jurajskie. Osadzone w górnej jurze wapenie, powstałe w znacznej mierze z gąbek wapiennych rozwartujących się na podmorskich garbach, wydobywa się w dużych kamieniołomach w Wapienno i Bielawach. Eksploatację kruszywa metodą odkrywkową rozpoczęto w 1860 roku. Wydobywana skała przeznaczona jest do wypalania wapna i produkcji cementu.

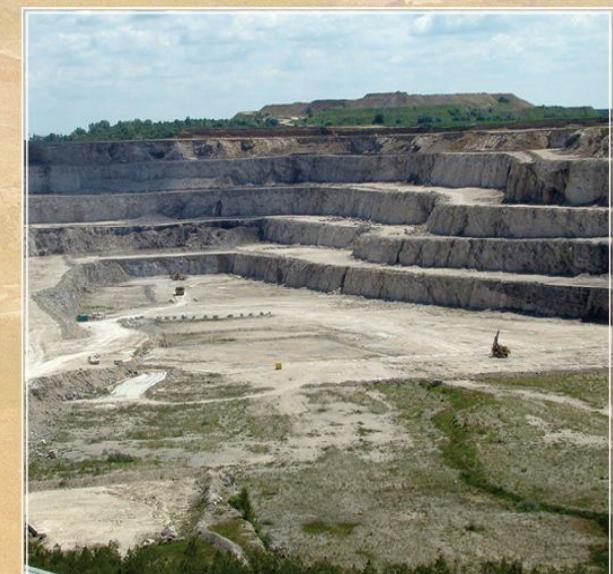
WIELKA „DZIURA W ZIEMI”

Nieopodal Barcina znajduje się potężny kamieniołom przebiegający przez dwie miejscowości: Wapienno i Bielawy. Jego powierzchnia wynosi około 100 ha. Eksploatacja kamienia doprowadziła do powstania wyrobiska o głębokości dochodzącej do 150 m oraz hałd wysokich na kilkadziesiąt metrów.

BIG ‘HOLE IN THE GROUND’

Near Barcin, a huge quarry can be found that runs through two places – Wapienno and Bielawy. Its area amounts to about 100 ha. The exploitation of the stone resulted in a excavation with a depth reaching 150 m as well as heaps of several dozen metres.

KAMIENIOŁOM W PIECHCINIE – LAZUROWA PODWODNA BAJKA

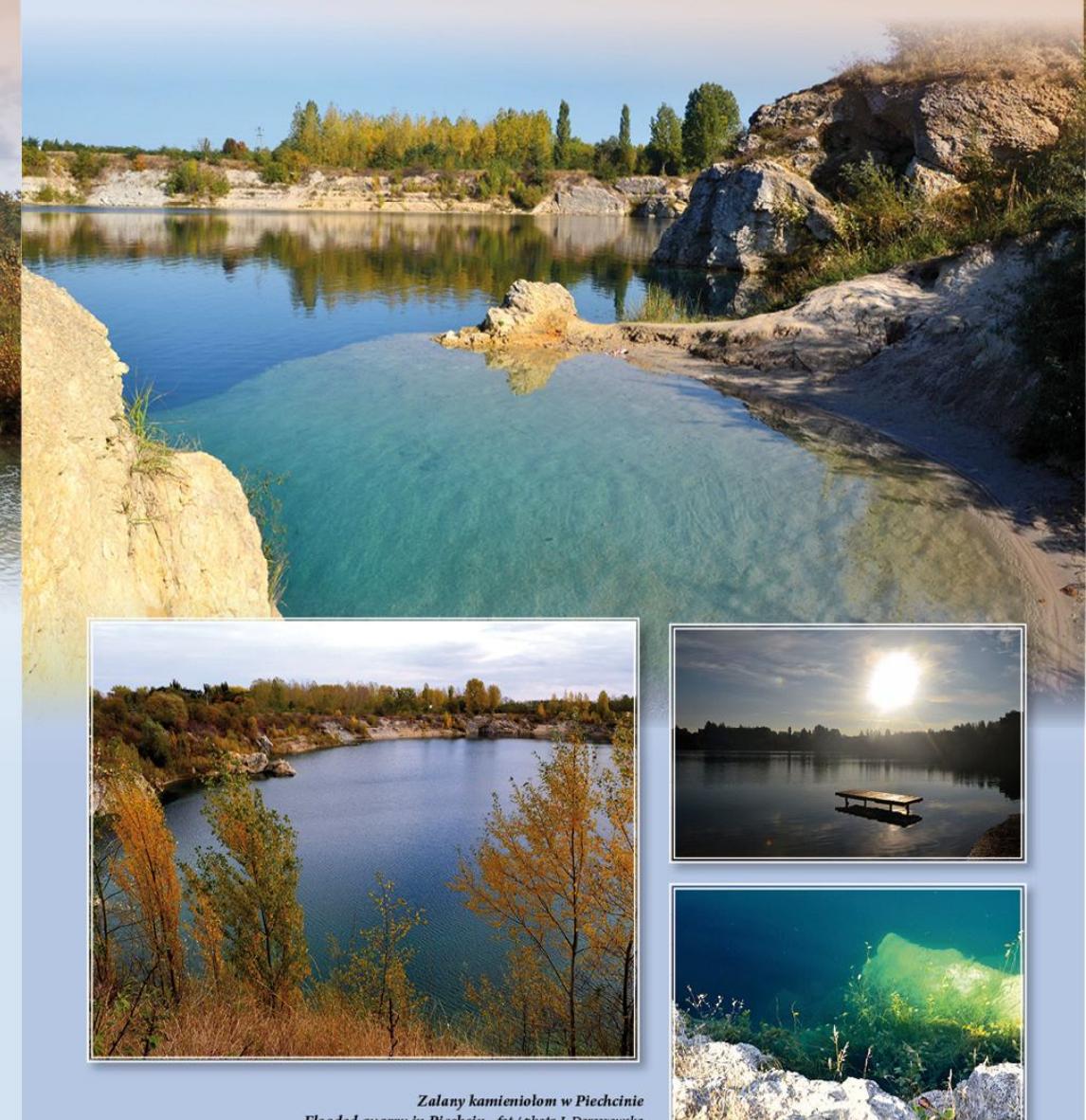
Wydobycie surowca odbywało się również w Piechcinie. W latach 1950-56 istniał tu Ośrodek Pracy Więźniów. Był to obóz pracy przymusowej, w tym dla więźniów politycznych, którzy przeciwstawiali się reżimowi komunistycznemu. Po zakończeniu eksploatacji surowca, wyrobisko zalano wodą i w ten sposób powstał wyjątkowy zbiornik wodny. Białe, wapienne skały schodzące pionowo pod lazurową wodę, stwarzają doskonale warunki do nurkowania.

Zalany kamieniołom w Piechcinie – fot. J. Dereszewska
Flooded quarry in Piechcin - photo J. Dereszewska

QUARRY IN PIECHCIN – AZURE UNDERWATER FABLE

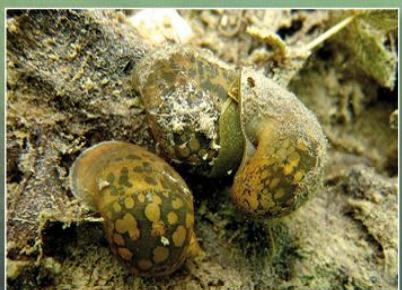
The excavation of the raw material was also conducted in Piechcin. In the years 1950-56 there was a Prisoners' Work Centre, which used to be a compulsory work camp also for political prisoners who opposed the communist regime. After the raw material exploitation had finished, the excavation was flooded with water creating a unique water reservoir. White, limestone rocks falling abruptly under azure water make perfect conditions for diving.

Zalany kamieniołom w Piechcinie
Flooded quarry in Piechcin - fot./photo J. Dereszewska

Przejrzysta woda pozwala zobaczyć niezwykłości ukryte pod powierzchnią. Wrażenie robią nawisy skalne i mała jaskinia. W głębinach zbiornika występują różne gatunki ryb i roślinności.

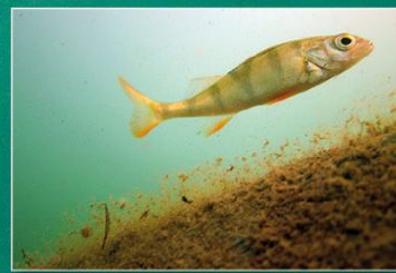
Mieszkańcy podwodnego świata
w kamieniołomie w Piechcinie
The 'inhabitants' of underwater world
in the quarry in Piechcin
- fot./photo J. Dereszewska

Podwodna jaskinia - Underwater cave
- fot./photo J. Dereszewska

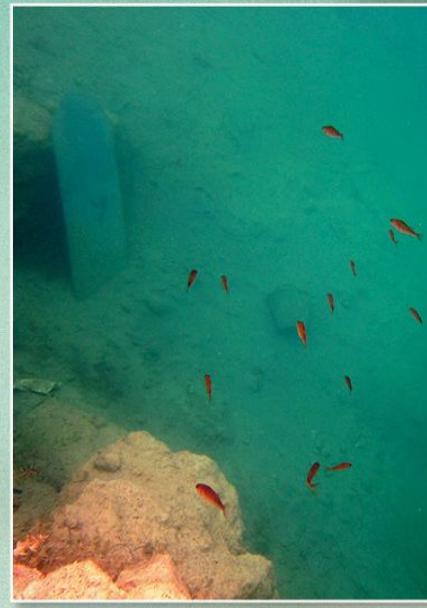

Transparent water allows you to see extraordinary objects hidden underwater. Rock brows and small cave are especially impressive. In the depth of the reservoir you may find various species of fish and plants.

fot./photo J. Dereszewska

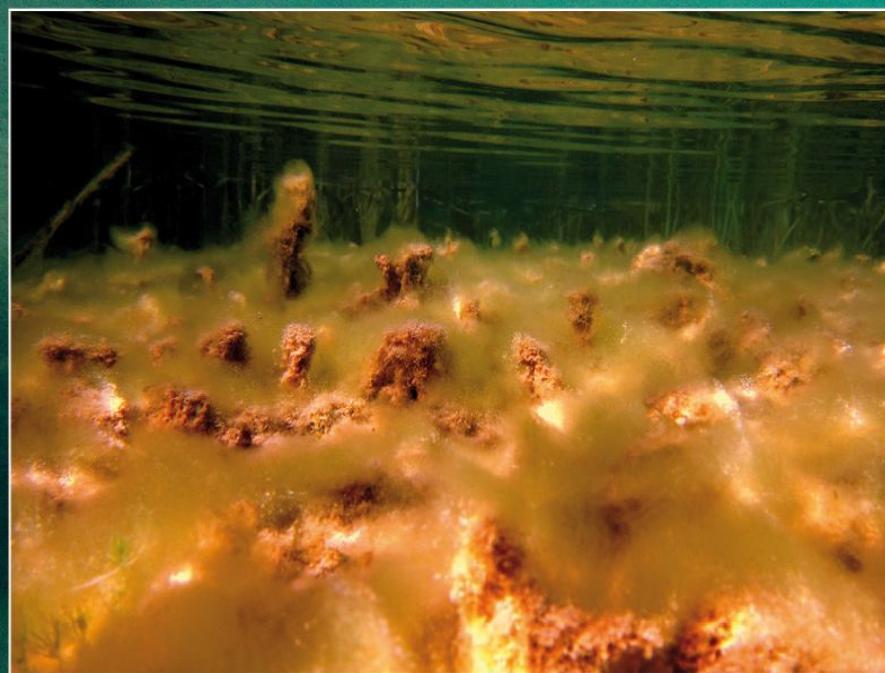

*Lazurowy podwodny świat – Azure underwater world
- fot./photo J. Dereszewska*

Podwodny świat piechcińskiego kamieniołomu /Underwater world of the quarry in Piechcin - fot. /photo J. Dereszewska

fot./photo J. Dereszewska

*Osobliwości podwodnego świata
w piechcińskim akwenie
Peculiarities of underwater world
in the reservoir in Piechcin
- fot./photo J. Dereszewska*

Ruiny zamku krwawego Diabła Weneckiego
The ruins of the castle of 'bloodthirsty Venice Devil'
 - fot./photo G. Tułisz

ZABYTKI

PERŁA PAŁUK – WENECJA

Jedną z największych turystycznych atrakcji ziemi pałuckiej jest Wenecja - wieś położona w dolinie Gąsawki pomiędzy trzema jeziorami: Biskupiątkiem, Weneckim i Skrzynką. W Wenecji zachowały się ruiny zamku wznieśionego w XIV w. przez sędziego Kalickiego Mikołaja z rodu Nałęczów, przez okoliczną ludność zwanego Diabłem Weneckim.

W zachowanych ruinach dawnego zamku obronnego przetrwał układ murów obronnych oraz resztki fortyfikacji.

Festyn w Wenecji/Fête in Wenecja - fot./photo M. Woźniak

Ruiny zamku w Wenecji
The ruins of the castle in Wenecja
 - fot./photo M. Woźniak

HISTORICAL MONUMENTS

PAŁUKI'S GEM – WENECJA (VENICE)

One of the greatest tourist attractions of Pałuki land is Wenecja – a village situated in the valley of the Gąsawka river, between three lakes: Biskupiątkie, Weneckie and Skrzynka. There are ruins of a castle erected in the fourteenth c. by Mikołaj Kalicki – a judge from the Nałęczów family, called by the local people 'a devil from Wenecja'

In the preserved ruins of the old defensive castle, you can admire the structure of old protective walls and remains of fortification.

Festyn w Wenecji/Fête in Wenecja - fot./photo M. Woźniak

STAŁA NA STACJI LOKOMOTYWA

Niedaleko ruin zamku dumnie prezentuje się niezwykły tabor wąskotorowy. Wszystko zaczęło się pod koniec XIX w., kiedy na fali ogromnej popularności kolei powstała pasażerska i towarowa linia wąskotorowa, obsługująca okolice Żnina. Istniejące od 1972 r. muzeum jest jednym z nielicznych tego typu obiektów w Europie. Zebrano tu m.in. 70 zaskakującą małych wagonów: towarowych, pasażerskich, drezyn, parwozy oraz lokomotywy, które jeździły po torach o rozstawie zaledwie 600 mm – najwęższym w Polsce.

THE STEAMENGINE AT THE STATION

Not far from the ruins of the castle, you can see a unique narrow-gauge train infrastructure. This was started at the end of the nineteenth c., when following great popularity of railway transport, a passenger and cargo narrow-gauge line was built to serve the surrounding Żnin region. The museum, which was opened in 1972, is one of the very few such places in Europe. It boasts 70 exceptionally small carriages – cargo and passenger ones, railway trolleys (go-devils), steamengines and railway engines that used to run on the narrowest rails (600 mm) in Poland.

Wenecja z lotu ptaka – Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji, ruiny zamku – fot. M. Woźniak
Wenecja from bird's eye view – the Museum of Narrow-gauge Railway in Wenecja, castle ruins – photo M. Woźniak

fot./photo L. Milejczak

Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji – fot. M. Woźniak
Museum of Narrow-gauge Railway in Wenecja – photo M. Woźniak

Do ciekawszych eksponatów zalicza się XIX-wieczny wagonik pocztowy, najmniejszy w swej klasie w Europie, zabytkowa poczekalnia, żuraw wodny, zwrotnica, budka dróżnika ze szlabanem. Dla miłośników przygotowano nowoczesny plac zabaw. Małe wagoniki ciągnięte przez równie miniaturowe lokomotywy nie tylko można oglądać w muzeum, ale także pojechać nimi na wycieczkę po najwęższych torach w Polsce z zawnrą prędkością 30 km/godz.

Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji - fot. M. Woźniak
Museum of Narrow-gauge Railway in Wenecja - photo M. Woźniak

Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji, w tle ruiny zamku - fot. M. Woźniak
The Museum of Narrow-gauge Railway in Wenecja with the castle ruins in the background - photo M. Woźniak

One of the more interesting items on display are a nineteenth c. post carriage (the smallest one in its class in Europe), historical waiting rooms, water crane, rail switch and railwayman hut with a crossing bar. A modern playground is also waiting for kids. The small carriages drawn by equally tiny engines may not only be admired in the museum, but you may also take a trip in them going on the narrowest rails in Poland at a 'stunning' speed of 30 km/h.

Plac zabaw na terenie Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji - fot. M. Woźniak
Playground within the area of the Museum of Narrow-gauge Railway in Wenecja - photo M. Woźniak

fot./photo B. Wyszyńska

fot./photo B. Wyszyńska

fot./photo B. Wyszyńska

fot./photo M. Woźniak

Eksponaty Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji
Exhibition items from the Museum of Narrow-gauge Railway in Wenecja - fot./photo M. Woźniak

KOŚCIÓŁ Z MALOWIDŁAMI *Gąsawa*

Ciekawym zabytkiem, jaki można podziwiać na Pałukach jest zbudowany z modrzewia w końcu XVII wieku Kościół pw. Św. Mikołaja w Gąsawie. Podczas remontu tego barokowego kościoła na jego ścianach i stropie odkryto wspaniałe malowidła. Spod warstw tynków i trzcin wydobyto na światło dzienne piękne motywy roślinne, sceny biblijne, m.in. Sąd Ostateczny, postacie świętych, a wśród nich jeden z najstarszych na ziemiach polskich wizerunków św. Kazimierza.

Zabytkowy kościół drewniany i sanktuarium MB pocieszenia pw. św. Mikołaja w Gąsawie - fot. K. Wrzesiński, arch. Urząd Gminy w Gąsawie
Historical wooden church and Św Mikołaja (St. Nicolaus) God's Mother's of consolation sanctuary in Gąsawa
– photo K. Wrzesiński, archives of Commune Office in Gąsawa

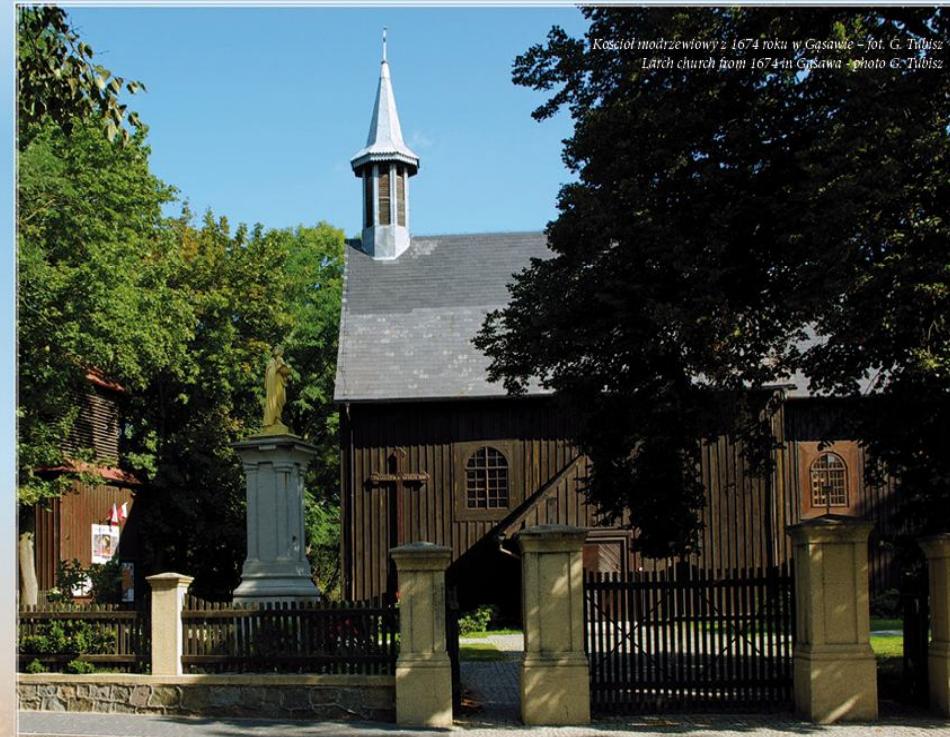

Wnętrze Kościoła Św. Mikołaja w Gąsawie/The interior of Św. Mikołaja (St. Nicolaus) Church in Gąsawa – fot./photo G. Tubisz

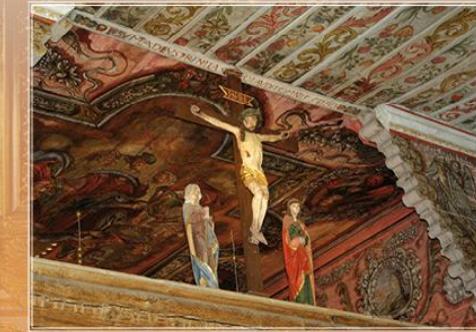

CHURCH WITH PAINTINGS *Gąsawa*

Another interesting historical monument to be admired in the region is Św. Mikołaja (St. Nicolaus') Church in Gąsawa, made of larch wood at the end of the seventeenth c. During the renovation works of this Baroque church, on its walls and roof wonderful paintings were discovered such as beautiful motifs of plants, biblical scenes (Final Judgement) statutes of the saints with one of the oldest images of St. Casimir in Poland.

Pas girland, medaliony kartusze zwieńczone laurem i akantem, w środku przedstawienia symboliczne i napisy,
w uzupełnieniu uskrzydcone główki anieliskie - fot. G. Tubisz

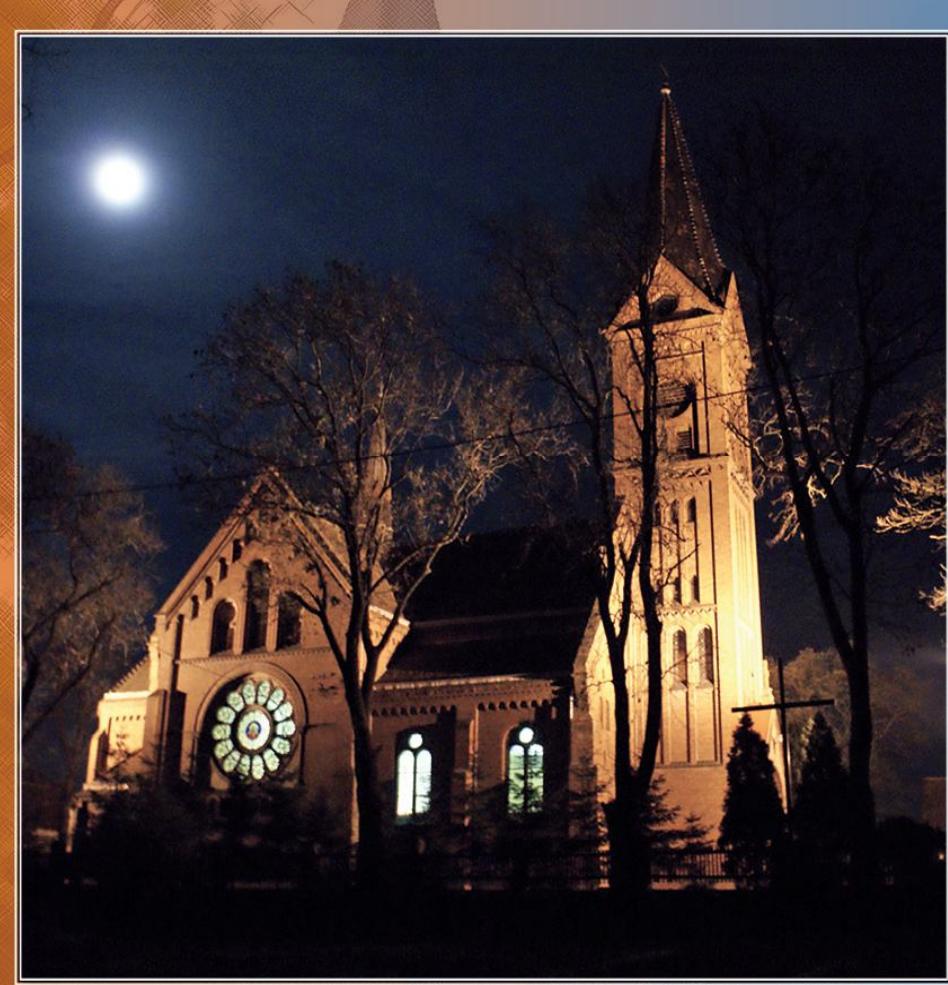
Belt of garlands, cartouche medallions topped with laurel and acanthus, symbolic inscriptions in the middle of the performance,
accompanied by winged angel heads - photo G. Tubisz

Kościół pw. św. Jakuba Większego w Barcinie - fot. B. Hajdyna
Św. Jakuba Większego (St. Jacob's the Greater) Church in Barcin – photo B. Hajdyna

KOŚCIÓŁ PW. ŚWIĘTEGO JAKUBA WIĘKSZEGO W BARCINIE

Niewątpliwym zabytkiem gminy Barcin jest Kościół pw. Świętego Jakuba Większego w Barcinie, położony malowniczo nad rzeką Noteć. Świątynia zbudowana w stylu neogotyckim. Budynek o trzech nawach w formie krzyża z wieżyczką w środku i 50-metrową dzwonnicą nad głównym wejściem. W swoim wyposażeniu ma takie zabytki jak barokowy obraz Madonny z Dzieciątkiem Jezus z pierwszej połowy XVII wieku, przeniesiony naprawdopodobniej ze zlikwidowanego kościoła z Dąbrówki Barcińskiej, rzeźbę Zmartwychwstającego Chrystusa pochodząca z XVII wieku i barokowy krucyfiks z XVIII oraz neogotyckie ołtarze z pocz. XX w. Ściany boczne tego neoromańskiego kościoła zdobią sprej wielkości witraże w kształcie kola.

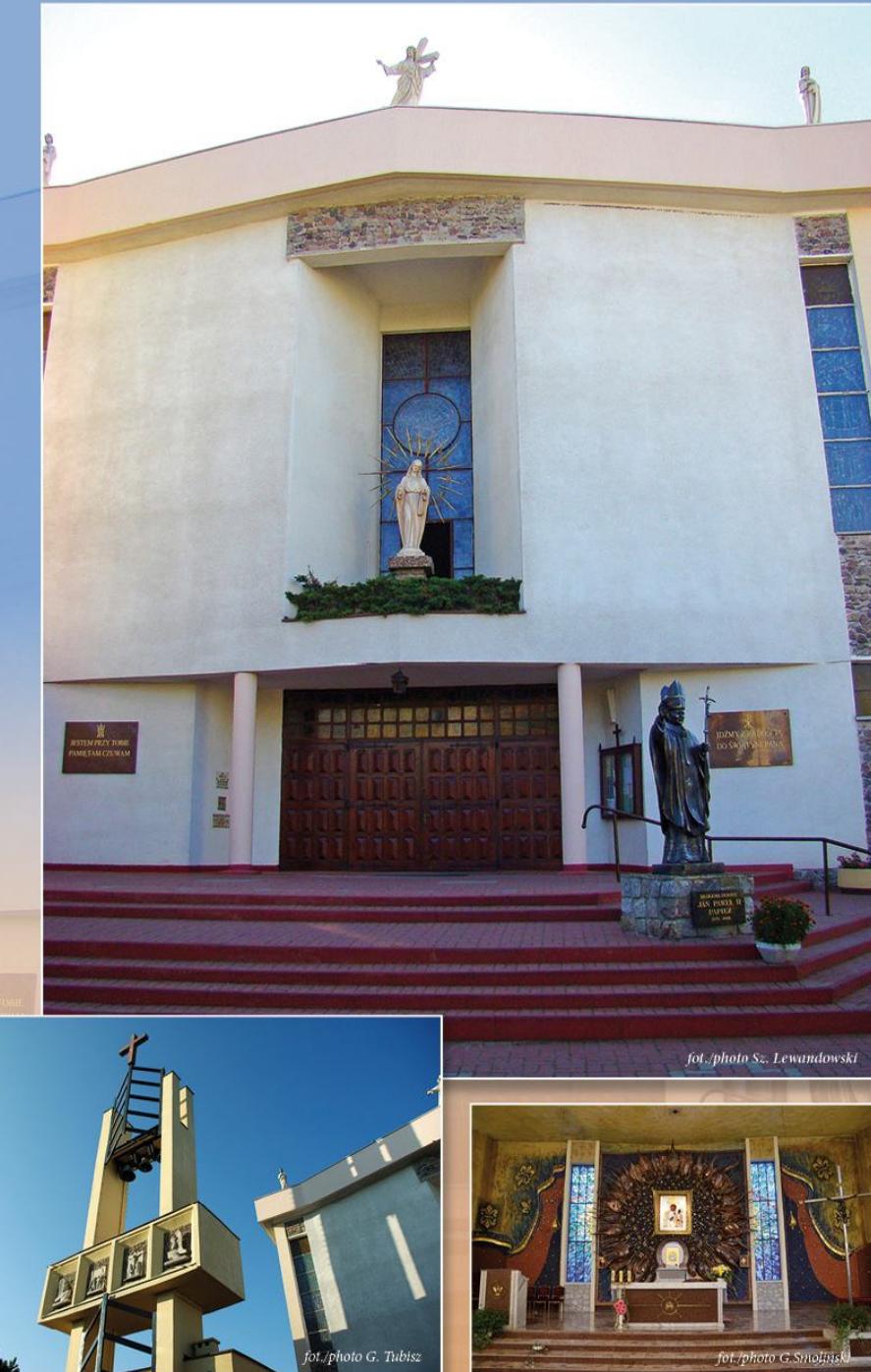

Illuminacja Kościoła pw. św. Jakuba Większego w Barcinie – fot. R. Góralski
Illumination of Św. Jakuba Większego (St. Jacob's the Greater) Church in Barcin – photo R. Góralski

ŚW. JAKUB WIĘKSZY (ST. JACOB THE GREATER) CHURCH IN BARCIN

Św. Jakub Większy Church in Barcin is an important historical monument of Barcin commune situated in a picturesque surrounding of the river Noteć. The temple was erected in the neo-Gothic style and it is a building of three cross-shaped naves with a tower inside and 50-metre belfry over the main entrance. It boasts such historical items as Baroque painting of Black Madonna with Jesus baby from the first half of the seventeenth c., which was probably taken from the closed church in Dąbrówka Barcińska, a sculpture of Resurrected Christ dated from the seventeenth c. and Baroque cross from the eighteenth c. as well as neo-Gothic altars from the beginning of the twentieth c. The side walls of this neo-Romanesque church are ornamented with round shaped stained glasses of considerable size.

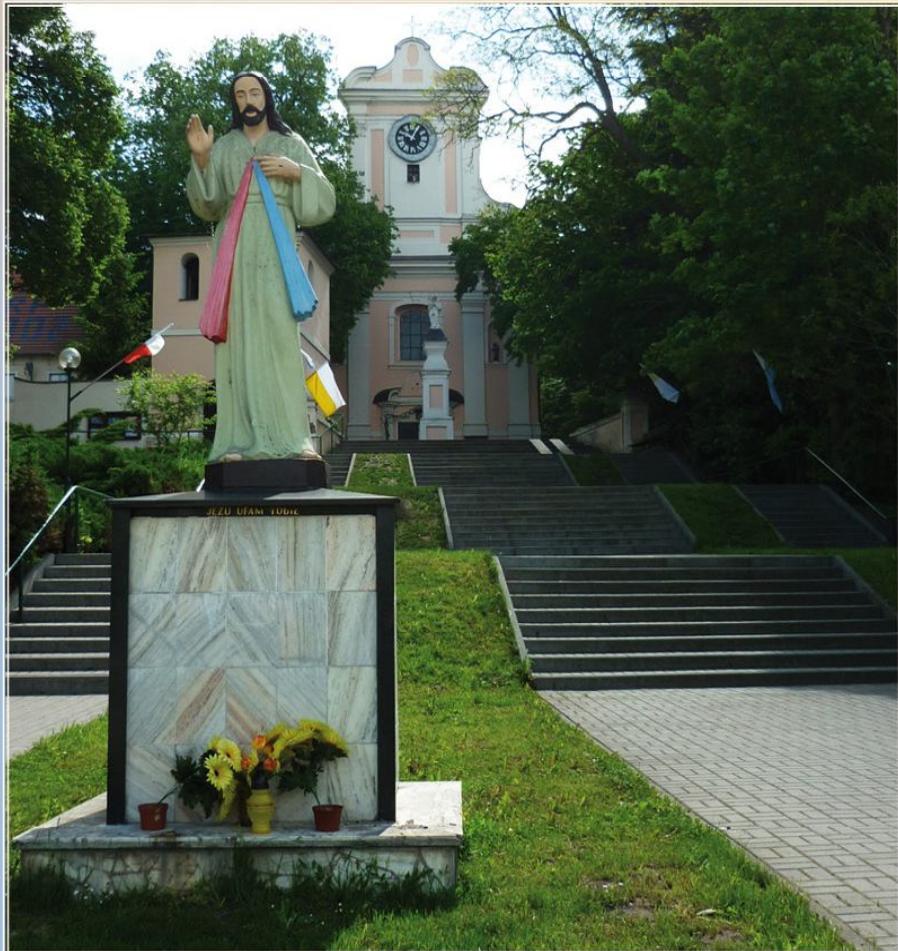
ŁABISZYŃSKI KLASZTOR

Jednym z ciekawych zabytków gminy Łabiszyn jest klasztor wzniesiony w 1594 r. jako zbór kalwiński. W XVII w. został on przekazany franciszkanom, przebudowany przez Piotra Fontang, w stylu barokowym. W XVII- XVIII wieku kościół dwa razy spłonął, odbudowano go w 1724 r. W 1818 roku nastąpiła kasata klasztoru, a w jego budynku umieszczono plebanię i szkołę katolicką. Obecnie jest to kościół rzymsko-katolicki pw. św. Mikołaja.

CLOISTER IN ŁABISZYN

One of the most interesting historical monuments of Łabiszyn commune is a cloister erected as a Calvinistic congregation church in 1594. In the seventeenth c. it was donated to the Franciscans and rebuilt by Piotr Fontana in the Baroque style. In the seventeenth and eighteenth c. the church burnt down twice and was rebuilt in 1724. In 1818 the cassation of the cloister took place and the building started housing vicarage and catholic school. Today, it is Św. Mikołaja (St. Nicolaus') Roman-catholic church.

Kościół pw. św. Mikołaja w Łabiszynie – fot. arch. Urząd Miejski w Łabiszynie
Św. Mikołaja (St. Nicolaus') Church in Łabiszyn – photo from the archives of Townhall in Łabiszyn

Kościół pw. Marii Magdaleny w Ryszewku – fot. arch. Urząd Gminny w Gąsawie
Maria Magdalena's Church in Ryszewko – photo from archives of Commune Office in Gąsawa

KOŚCIÓŁ W RYSZEWKU

We wsi Ryszewko w gminie Gąsawa, otoczony wiekowymi drzewami stoi drewniany kościół z XVIII w., o konstrukcji zrębowej z krytym gontem dachem. Wnętrze kryje manierystyczny ołtarz główny w formie tryptyku i bogate wyposażenie barokowo-klasycystyczne. W pobliżu kościoła jest dzwonnica drewniana z 1727 r.

CHURCH IN RYSZEJKO

In the village of Ryszewko, commune of Gąsawa, in the surroundings of old trees, a wooden church of framework construction with shingle covered roof that dates back to the eighteenth c. is located. The interior has mannerism-style main altar in the form of a triptych as well as rich Baroque and classicist design. In the neighbourhood, there is a wooden belfry from 1727.

Pałac Lubostroń, Fasada frontowa,
Front facade, Palace in Lubostroń
- fot./photo G. Smoliński

Rzeźba Atla dźwigającego kulę ziemską
wieńcząca kopułę pałacu - dzieło rzeźbiarza
Władysława Marcinkowskiego,
The sculpture of Atlas supporting the Earth at
the top of the palace's dome - sculpture by
Władysław Marcinkowski - fot./photo M. Niesytn

PAŁUCKI KLASYCYZM

Lubostroń

Na prawym brzegu Noteci, we wsi Lubostroń, stoi klasycystyczny pałac, dawna rezydencja Skórzewskich. Zbudowany na planie kwadratu jednopiętrowy budynek wieńczy niska kopuła. Na jej szczycie ustawiono odlew z brązu posąg Atlasa dźwigającego kulę ziemską. Wejście stanowi portyk joński z ośmioma kolumnami. Pałac wzniесiono w latach 1795-1800 według projektu Stanisława Zawadzkiego. Warto zwrócić uwagę na płaskorzeźby w Sali Rotundowej i fryz z antycznym pochodem ofiarnym. Pałac otacza 40-hektarowy park krajobrazowy.

Wnętrza Pałacu Lubostroń - fot. arch. Pałac Lubostroń
The interior of the Palace in Lubostroń - photo from archives of the Palace in Lubostroń

CLASSICISM OF PAŁUKI

Lubostroń

On the right bank of the Noteć river, in the village of Lubostroń, a classicist-style palace is located, which used to be an old mansion of the Skórzewscy family. The building built on a shape of a square is covered with a dome. On its top, you may admire a bronze statue of Atlas supporting the globe. The entrance is formed by an Ionic portico with eight columns. The palace was designed by Stanisław Zawadzki and erected in the years 1795-1800. The reliefs in the rotunda room and frieze with ancient victim parade are especially worth seeing. The palace is surrounded by 40 ha landscape park.

Konkurs Pojazdów Konnych - fot. arch. Pałac Lubostroń
Contest of Horse Carriages - photo from archives of the Palace in Lubostroń

Fasada ogrodowa, Pałac w Lubostroń,
Garden facade, Palace in Lubostroń
fot./photo G. Smoliński

Pałac Lubostroń w zimowej scenerii
Palace in Lubostroń in winter - fot./photo G. Smoliński

fot./photo G. Smoliński

*Witraż z dawnej kaplicy pałcowej,
Stained glass from the old palace's
chapel - fot./photo R. Wyszyński*

*Salon Ogrodowy
- fot. arch. Pałac Lubostroń*
*Garden Living Room
- photo from archives of the
Palace in Lubostroń*

fot. arch. Palac Lubostroń
photo of the archives of the Palace
in Lubostroń

fot./photo G. Tubisz

Piwnice w fosie - fot. arch. Palac Lubostroń
Cellars in the moat - photo from archives of the Palace in Lubostroń

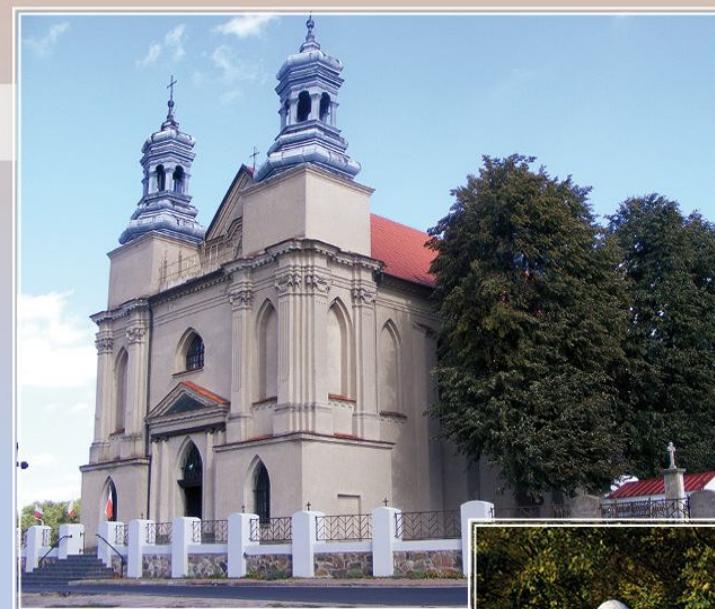
KROTOSZYN

W sąsiedztwie Barcina leży wieś, a w niej dwór pobudowany na starym barokowym rzeźbie z II połowy XVII wieku przebudowany na przełomie XIX i XX wieku. Jest to budynek murowany, piętrowy, bez wyraźnych cech stylowych. Dwór otacza zabytkowy park o powierzchni 4,1 ha, w którego drzewostanie dominują dęby szypułkowe, jesiony wyniosłe, klon zwyczajny, olchy czarne, graby pospolite, robinie akacyjowe oraz topole białe. Założenie dworsko-parkowe wpisane jest do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego. Czasy świetności ma już za sobą.

KROTOSZYN

In the neighbourhood of Barcin, there is a village with a mansion built on an old Baroque framework from the second half of the seventeenth c. and rebuilt at the turn of the nineteenth and twentieth c. The two-floor building is made of bricks and lacks any characteristic style features. The mansion is surrounded by a historical park with the area of 4.1 ha made up of such tree kinds as durmast, ash-tree, Norway maple, black alder, hornbeam, acacia robinia and white poplar. The mansion and park complex were entered on the list of historical monuments of kujawsko-pomorskie province but their heydays are over.

ROGOWO

Kościół pw. św. Doroty w Rogowie
- fot. arch. Urząd Gminy w Rogowie
St. Dorothy Church in Rogowo
- photo from archives of Commune Office in Rogowo

MARCINKOWO GÓRNE

Pomnik Leszka Białego
w Marcinkowie Górnym
-fot. K. Wrzesiński, arch. Urząd
Gminy w Gąsawie
Leszek Biały's monument in
Marcinkowo Górne - photo
K. Wrzesiński, archives of Com-
mune Office in Gąsawa

Piwnice w fosie - fot. arch. Palac Lubostroń
Cellars in the moat - photo from archives of the Palace in Lubostroń

*Starówka w Barcinie po rewitalizacji
Old Town in Barcin after revitalization*

fot./photo G. Smoliński

BARCIŃSKI RYNEK

W centrum zabudowy barcińskiej starówki znajduje się prostokątny rynek. W wyniku rewitalizacji zmienił swoje oblicze, znajduje się na nim ozdobny bruk, roślinność, fontanna, ozdobna pompka, punkty czerpalne wody, stylizowane ławeczki i lampy parkowe. Otaczające go kamieniczki tworzą ciekawy układ architektoniczny, znajdujący się pod ochroną konserwatora zabytków. Wśród nich wyróżnia się budynek Szkoły Podstawowej nr 1 z 1893 r. z tarczą zegarową i ażurową wieżyczką. Miejsce urokiwe również po zachodzie słońca z uwagi na iluminację fontanny i budynku szkoły. Niedaleko rynku znajduje się stacja żeglarska, trakt spacerowy nad Notecią, plac zabaw dla dzieci i boisko sportowe typu „orlik”. Godny uwagi jest też późno klasycystyczny dwór z poł. XIX w., przebudowany w 1872 r. Jest to budowla parterowa z ryzalitem i późniejszymi przybudówkami.

*Pompka na rynku w Barcinie
Water pump in the Old Market in Barcin*

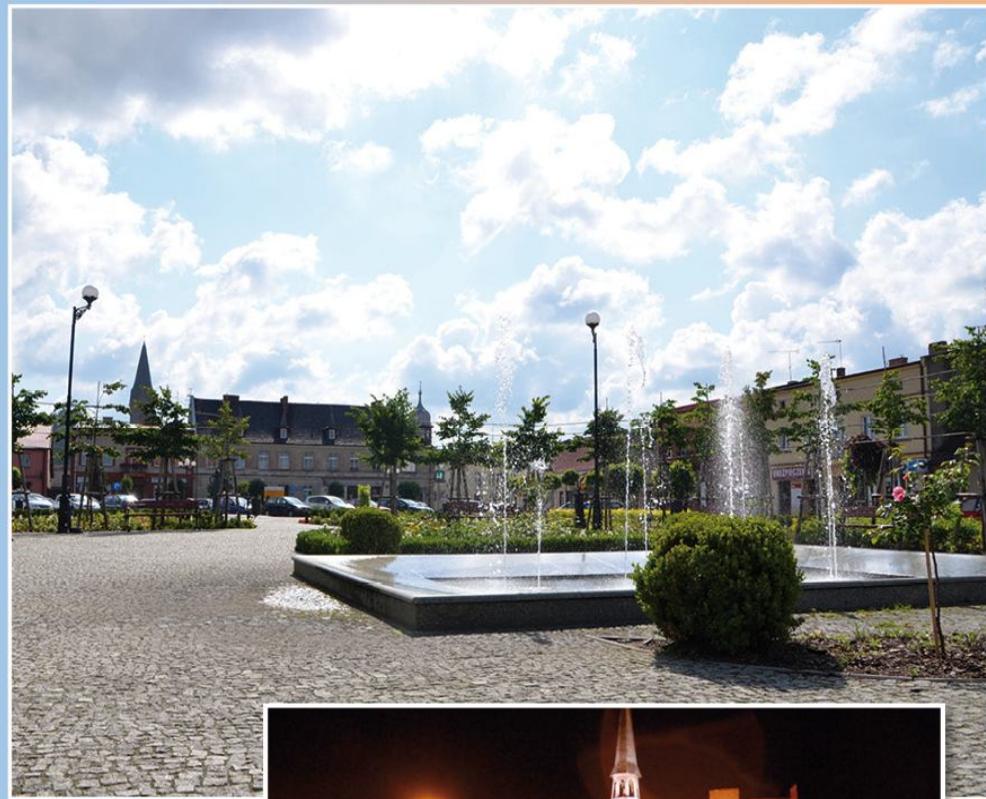

OLD MARKET IN BARCIN

The rectangular-shape, old market forms a central point of the Old Town in Barcin. As a result of revitalization it has changed its image and now boasts ornamented cobble pavement, plants, a fountain, ornamented water pump, water access facilities, old fashioned benches and park lamps. The surrounding tenement buildings form an interesting architectural layout protected by a supervisor of historical heritage. The building of Primary School No. 1 from 1893 with a clock face and openwork tower stands out from the other houses. The place is also charming after sunset as the fountain and school buildings are illuminated. There is also a marina for sailors, walking lane, playground for children and "orlik" football field near the old market. Another building worth seeing is a late classicist, one-floor mansion with breaks and later additions from nineteenth c., rebuilt in 1872.

fot./photo G. Smoliński

fot./photo G. Smoliński

fot./photo G. Smoliński

fot./photo M. Pęzak

Rynek w Barcinie – fot. G. Smoliński , The Old Market in Barcin - photo G. Smoliński

Fontanna na osiedlu w Barcinie

- fot. R. Koliński, arch. Urząd Miejski w Barcinie
Fountain at a housing estate in Barcin
- photo R. Koliński, archives of Townhall in Barcin

Budynek Urzędu Miejskiego w Barcinie

- fot. R. Koliński, arch. Urząd Miejski w Barcinie
The building of The Townhall in Barcin
- photo R. Koliński, archives of Townhall in Barcin

Pięcętn z lotu ptaka – fot. R. Koliński, arch. Urząd Miejski w Barcinie
Pięcętn from bird's eye view - photo R. Koliński, archives of Townhall in Barcin

Świąteczna iluminacja w Barcinie
Feast illumination in Barcin
fot./photo G. Smoliński

Okolice Starego Rynku w Barcinie nocą, The neighbourhood of the Old Market

Promenada w Barcinie – Promenade in Barcin fot./photo G. Smoliński

Trakt spacerowy nad Notecią w Barcinie - Walking route along the Noteć river in Barcin
fot./photo G. Smoliński

Promenada w Barcinie – Promenade in Barcin fot./photo G. Smoliński

Promenada w Barcinie – Promenade in Barcin fot./photo G. Smoliński

fot./photo G. Tabisz

Stary Rynek w Żninie, Baszta
The Old Market in Żnin, Dungeon
 - fot./photo M. Woźniak

ŻNIN I JEGO ZABYTKI

Żnin to niewielkie 15-tysięczne miasto z tradycjami, położone we wschodniej części Paluk, między jeziorami: Żnińskim Dużym (432 ha) oraz Żnińskim Małym (135 ha).

W centrum miasta jest niewielki rynek ze stojącą na jego środku XV-wieczną ceglana wieżą ratuszową, tzw. basztą. Baszta, w której mieści się Muzeum Ziemi Paluckiej to jeden z najbardziej znanych obiektów w panoramie Żnina.

Proporcjonalna gotycka bryła na dole prostokąt, u góry ośmiobok pochodzi z XV w. i w przeszłości służyła dla różnych celów – było tu między innymi więzienie i miejskie archiwum. Zabytkowe wnętrze stanowi doskonale miejsce do aranżacji wystaw poświęconych historii miasta i jego wybitnym obywatelom.

W stojącym na rogu rynku dawnym budynku magistratu (galerii im. Tadeusza Małachowskiego) można obejrzeć ekspozycję dotyczącą żnińskiego drukarstwa i etnografii Paluk, są tu również organizowane wystawy czasowe. Przy ul. Sadowej, tuż za rogkiem rynku, w 2004 r. otwarto Aleję Śląw Sportu Motorowodnego.

Na marmurowych bryłach zostały umieszczone nazwiska najbardziej znanych motorowodniaków, z Waldemarem Marszałkiem na czele. Na wschód od rynku, przy ulicy 700-lecia, wyrasta monumentalny kościół św. Floriana. Początkowo stała tu budowla romańska z XII w. – zachowały się po niej granitowe ciosy widoczne w murach.

Obecny gotycki kształt kościoła zyskał po pożarze, który wybuchł w XV w. W 1512 r. patronem świątyni został św. Florian, a

Wnętrze Baszty – Inside the dungeon - fot./photo M. Woźniak

ŻNIN AND ITS HISTORICAL MONUMENTS

Żnin is a town of 15-thousand inhabitants with traditions, which is situated in the eastern part of Paluki region, between lakes of: Żnińskie Duże (432 ha) and Żnińskie Małe (135 ha).

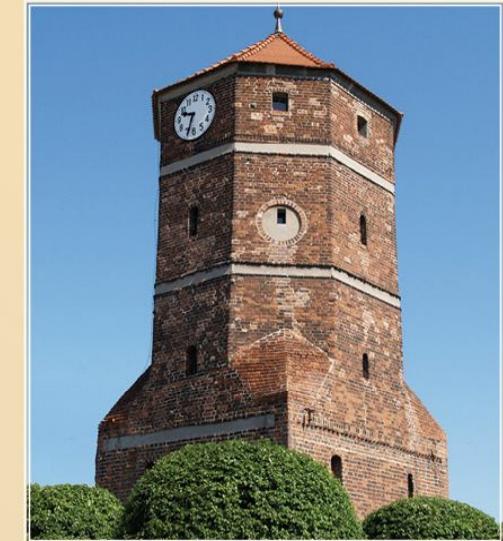
In the centre of the town, there is a small market with centrally placed townhall brick tower (so called dungeon) dating from the fifteenth c. The dungeon that houses the Museum of Paluki Land is one of the most beautiful buildings in the landscape of Żnin.

Well-proportioned, Gothic in shape, square at the bottom and octagonal at the top, it dates from the fifteenth c. and in the past served various purposes – it used to be prison and town archives. Historical interior is a perfect place for organizing exhibitions devoted to the history of the town and its outstanding inhabitants.

In the old townhall building (Tadeusz Małachowski's gallery) situated in the market's corner, you may see the exhibition devoted to the printing craft in Żnin, ethnography of the Paluki region or regularly held temporary exhibitions.

In the Słowa St., just round the market's corner, Water Motor Sport Avenue of Fame was opened in 2004. On the marble objects, the names of the most famous water motor sportsmen were placed, with Waldemar Marszałek among them.

To the east of the market, in 700-lecia Street, a huge Św. Florian's Church is located. Originally, there was a Romanesque building from the twelfth c. – the granite cuts visible in the walls have remained.

Baszta – Muzeum Ziemi Paluckiej w Żninie
 - fot. S. Wendland, arch. Urząd Miejski w Żninie
Dungeon – the Museum of Paluki Land in Żnin
 - photo S. Wendland, archives of Townhall in Żnin

Żnin z lotu ptaka – fot. R. Koliński, arch. Urząd Miejski w Żninie
Żnin from bird's eye view – photo R. Koliński, archives of Townhall in Żnin

Žnin z lotu ptaka – fot. R. Koliński, arch. Urząd Miejski w Žninie
Žnin from bird's eye view – photo R. Koliński, archives of Townhall in Žnin

w 1656 r. pojawiły się tu Szwedzi i urządzili wewnętrz stajnię. Ciekawostką jest masywna wieża dobudowana w latach 1910– 1924. Trójnawowe wnętrze kryje między innymi trzy barokowo-klasycystyczne ołtarze i stalle z XVI w.

Stojąca naprzeciw Kościoła św. Floriana tzw. sufragania to typowy XVIII-wieczny dworek zbudowany z fundacji biskupa Stefana Lubieńskiego w stylu klasycystycznym, z rozbudowanym portykiem. Obejrzeć tam można kolekcję szat liturgicznych, malowideł i rzeźb o tematyce religijnej, liturgicznych przedmiotów oraz medali i monet.

The church got its present Gothic shape after the fire that broke out in the fifteenth c. In 1512 St. Florian became the patron of the church, and in 1656 The Swedes organized a stable inside. In the years 1910-1924 a bulky tower was added. The three-nave interior comprises three Baroque and classicist altars and stalls from the sixteenth c.

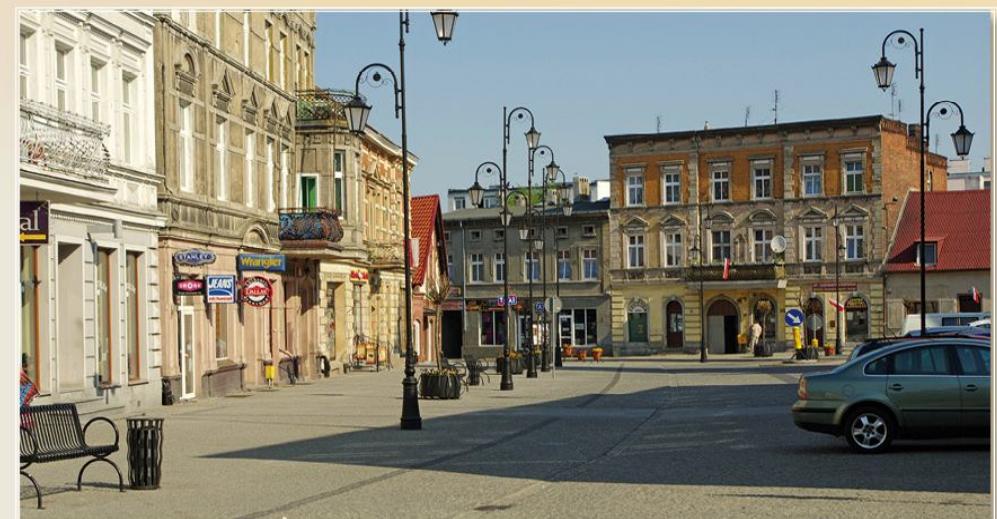
The so called "suffragan see", situated opposite the church, is a typical mansion from the eighteenth c. built from the foundation of bishop Stefan Lubieński in the classicist style with enlarged portico. You may see there a collection of liturgical garment, paintings and sculptures of religious topic as well as liturgical items or medals and coins.

fot./photo Ł. Kwiatkowski

fot./photo G. Tubisz

fot./photo G. Tubisz

W KRAINIE JEZIOR

Region Paluk ma charakter typowo połodowej scenii. Wśród falistych pagórków usypanych z morenowej glinki loessowej i lawic piaskowych, znajduje się wiele jezior. Te alistoń gruntu, o niezwykle różnorodnych kształtach, w bardzo wielu miejscach są porośnięte pięknym, wysokopiennym lasem, a pośród nich zapadle w głębokich kotlach jeziora odbijające, jak w zwierciadłach, całe otoczenie.

W krajobrazie paluckim dominują jeziora rynnowe charakteryzujące się wąskim kształtem, stromymi zboczami i znaczną głębokością. Spotykamy także jeziora moreny dennej. Największym jest Jezioro Żnińskie Duże - 432 ha, zaś najgłębszym Jezioro Oławskie - 42,5 m. Na wodnym szlaku rzeki Gąsawki leży Jezioro Weneckie o pow. 132 ha, głębokości 20 m i dl. 2,8 km. Linia brzegowa jest rozwinięta.

Jezioro Oławskie o pow. 141 ha, brzegi zbiornika są strome, częściowo lesiste. Wokół zlokalizowane są ośrodky turystyczne. Warto zobaczyć Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rogowskich, który stanowią malownicze jeziora: Rogowskie, Wolskie, Ziolo, Lubieckie, Jądrzywie.

fot./photo S. Wendland

fot./photo K. Wrzesiński

fot./photo G. Smoliński

fot./photo M. Niesyń

IN THE LAND OF LAKES

Paluki region has typical post-glacial scenery. Among undulating hills created from moraine, loess clay and sandbanks there are plenty of lakes. In this land full of hills of very diversified shapes covered in many places with high forest, lakes depressed in deep valleys reflect the whole surrounding area like in a mirror.

Tunnel-valley lakes, which are characterized by a narrow shape, steep banks and considerable depth, dominate the landscape in Paluki.

One can also meet here lakes of ground moraine with the biggest one - Jezioro Żnińskie Duże (Great Żnin Lake) - 432 ha, and the deepest - Oławskie Lake - 42.5 m.

Weneckie Lake is situated on the water route of the Gąsawka river - with the area of 32 ha, depth of 20 m and 2.8 m in length, with well developed shore line.

Oławskie Lake with the area of 141 ha has steep banks and is partially forested, with tourist centres located around.

Another attraction worth seeing is The Area of Protected Landscape of Rogowskie Lakes made up of such picturesque lakes as: Rogowskie, Wolskie, Ziolo, Lubieckie, Jądrzywie.

Zawody motorowodne – fot. S. Czarnecki, arch. Urząd Miejski w Żninie
Water motor sport contest – photo S. Czarnecki, photo from archives of Townhall in Żnin

*Obszar Rogowskich Jezior Chronionych – The area of Rogowskie Protected Lakes
fot. arch. Urząd Gminy w Rogowie / photo from archives of Commune Office in Rogowo*

Pniawy - fot./photo G. Tubisz

Jezioro Wolskie/Wolskie lake - fot. Archiwum Urzędu Gminy w Rogowie

Jezioro Ostrowieckie/Ostrowieckie Lake - fot./photo L. Milejczak

fot./photo M. Niesyń

Jezioro Żnińskie Duże – Żnińskie Duże Lake (Great Żnińskie Lake) fot./photo L. Milejczak

fot./photo G. Tubisz

JEZIORA W GMINIE BARCIN

 Na terenie gminy Barcin znajdują się jeziora: Wolickie, Sadłogoszcz i fragment Jeziora Kierzkowskiego. Jezioro Wolickie zajmuje rozległe zagłębie w dolinie Noteći. To owalny zbiornik wodny o powierzchni 243,5 ha i maksymalnej głębokości 15,4 m, które cechuje płaskie dno, posiada brzegi porośnięte gęstymi szwarami z trzciny i palki. Niewielkim przesmykiem połączone jest z Jeziorzem Kierzkowskim. Jezioro Kierzkowskie, którego powierzchnia zajmuje wynosi 77,3 ha i osiąga głębokość 23 m, w którym najczęściej wyłowić można płocie, brzegi akwenu są łagodnie wzniesione i porośnięte lasem. Jezioro Sadłogoszcz o powierzchni 72,8 ha i 6 m głębokości, trudno dostępne z brzegów,

Jezioro Wolickie i Kierzkowskie – Wolickie and Kierzkowskie lakes
- fot./photo R. Koliński

Noteć w zimowej odsłonie
The Noteć river in winter

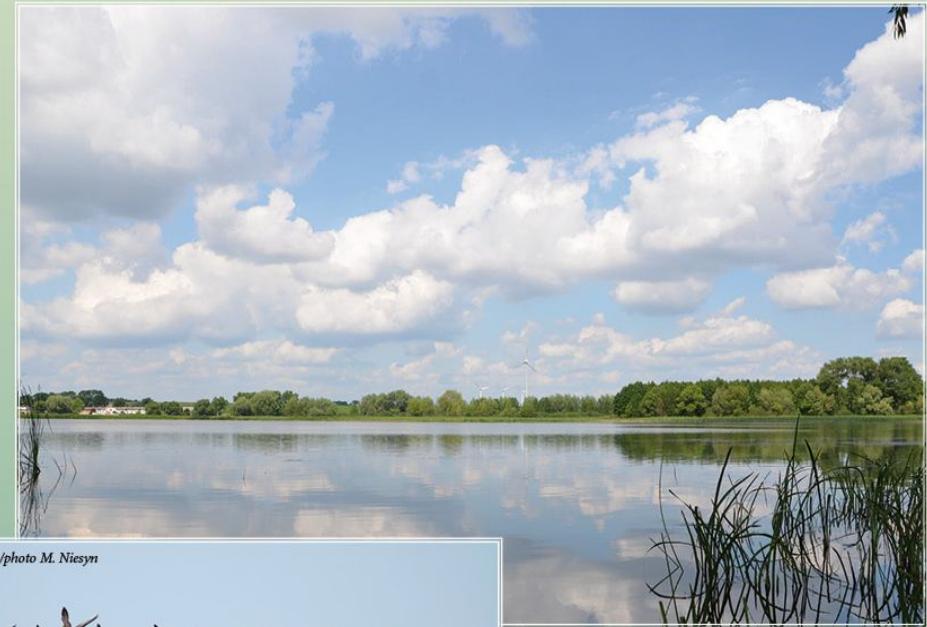
słynie z dużych ilości węgorzy. Jeziora dają możliwość zażywania kąpieli, wędkowania i uprawiania sportów wodnych. Przez gminę Barcin przepływa rzeka Noteć, która pokręconym, esowatym biegiem wie się wąwozami wymytymi pracą własnych wód. Przepływa przez Jezioro Sadłogoszcz, Barcin - dzieląc miasto na dwie części oraz Jezioro Wolickie. W regionie klimat jest łagodny. Pomimo nie najwyższej klasy gleb, dzięki jednak wysokiej kulturze rolnej i łagodnemu klimatowi, rolnictwo zalicza się do najwydajniejszych w kraju.

Rzeka Noteć i Jezioro Wolickie
The Noteć river and Wolickie Lake - fot./photo G. Smoliński

Jezioro Wolickie i Jezioro Kierzkowskie - Wolickie and Kierzkowskie lakes - fot./photo R. Kolinski

fot./photo M. Niesytn

Jezioro Sadłogoszcz/Sadłogoszcz Lake
- fot./photo J. Lewandowska

fot./photo R. Kolinski

Jeziorko Sadłogoszcz / Sadłogoszcz Lake

LAKES IN THE COMMUNE OF BARCIN

The commune of Barcin has the following lakes: Wolickie, Sadłogoszcz and part of Kierzkowskie Lake. Wolickie Lake occupies a huge depression in the valley of the river Noteć. This oval water reservoir with the area of 243.5 ha and maximum depth of 15.4 m with flat bottom has shore line grown with thick rushes of reed and reed-mace. A narrow pass connects it with Kierzkowskie Lake.

Kierzkowskie Lake, the area of which amounts to 77.3 ha with the depth of 23 m that can offer roach fish for anglers has slightly elevated shores covered with forest.

Noteć w okolicach Barcina, The Noteć river near Barcin - fot./photo G. Smolnicki

fot./photo M. Niesyń

fot./photo R. Koliński

Sadłogoszcz Lake with the area of 72.8 ha and 6 m deep is hard to access from its shores and famous for its abundance of eels.

The lakes offer the opportunities of bathing, angling and water sports.

The Noteć river flows through the commune of Barcin by meandering its flow in the ravines worked by its own water. It flows through Sadłogoszcz Lake and Wolickie Lake, dividing the town of Barcin into two halves.

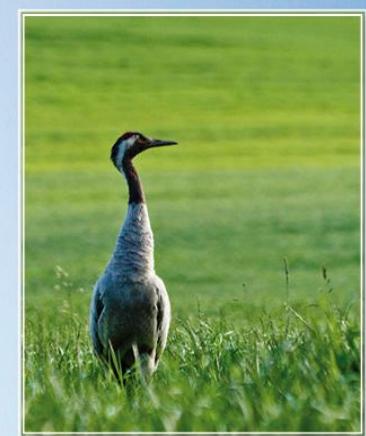
The climate of the region is mild. Despite soils of not the highest quality, thanks to well developed agricultural techniques and mild climate, the region's agriculture ranks among the best in Poland.

Jeziorko Sadłogoszcz / Sadłogoszcz Lake
fot./photo G. Smolnicki

Jeziorko Wolickie / Wolickie Lake fot./photo R. Góralski

fot./photo M. Niesyń

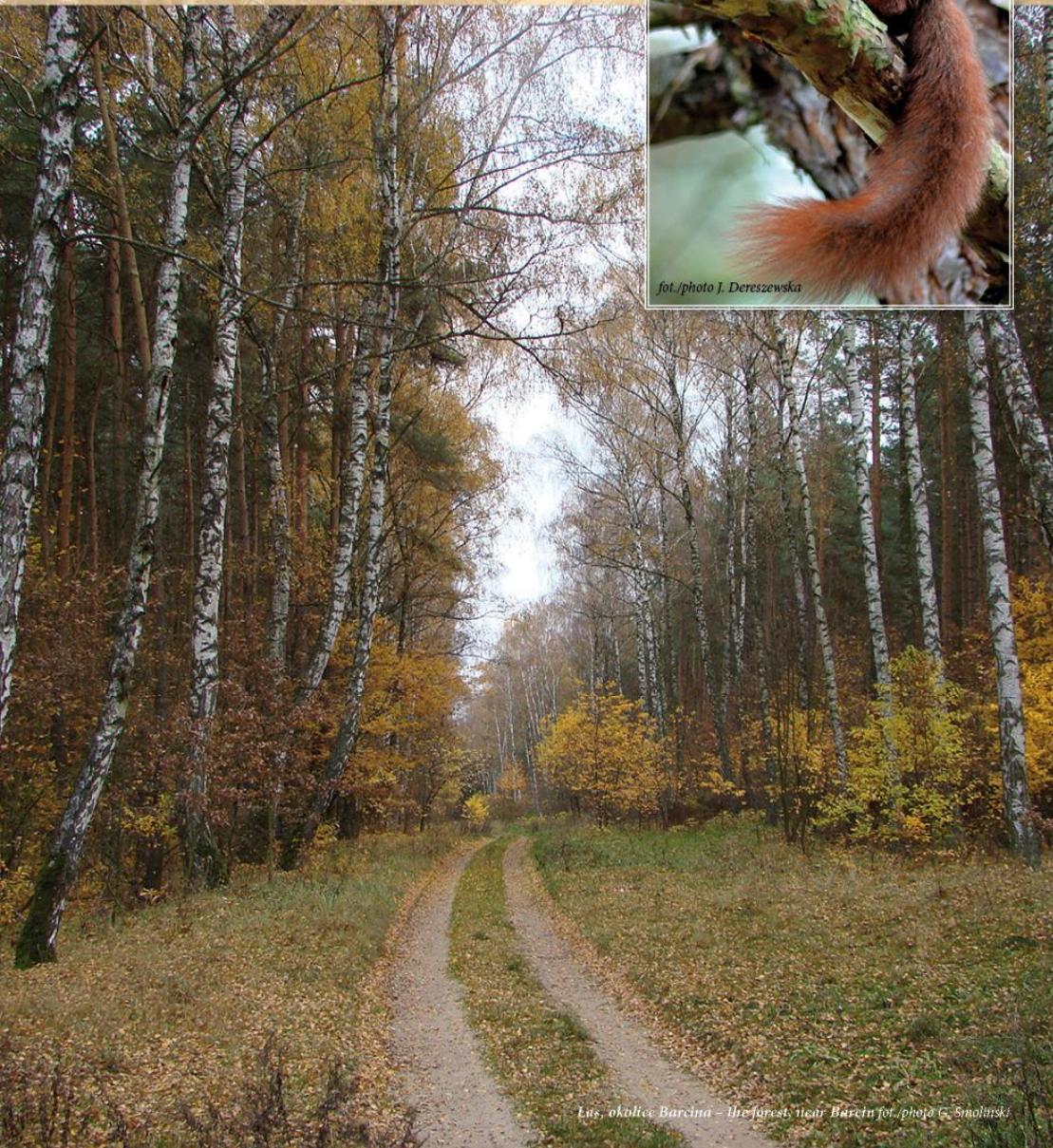
fot./photo G. Smolnicki

LASY

Obszary leśne ciągną się wzdłuż Noteci i górnej Gąsawki i Wełny. Na południe od Barcina wzdłuż Rynny Wójcińsko-Chomiążskiej roztacza się większe kompleksy leśne. Składają się głównie z sosny z domieszką brzozy, modrzewia, jodły i świerku.

Mieszkająca na Palukach ludność stworzyła własne, rodzime formy wypowiedzi artystycznej, która była wyrazem życia na tej ziemi.

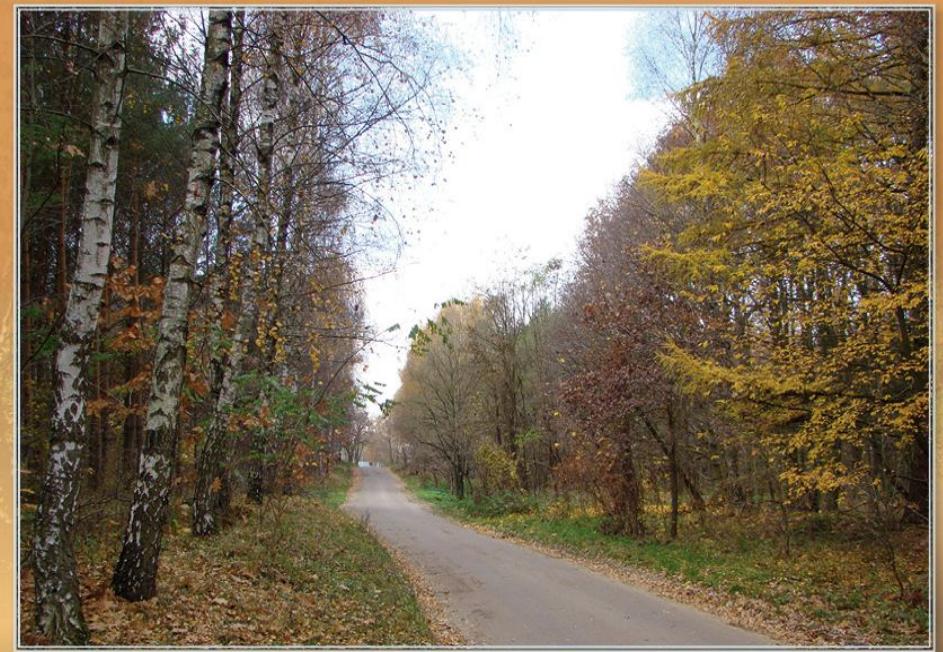

FORESTS

Forest areas stretch along the river Noteć, the upper flow of the Gąsawka and Wełna rivers. To the south of Barcin, along Wójcińsko-Chomiążska tunnel-valley, bigger forest complex spread. It contains mainly pines with the additions of birches, larches, fir-trees and firs.

The population living in this region created their own, native forms artistic output reflecting the life lived in this land.

fot./photo M. Niesyń

Las, okolice Barcina – the forest, near Barcin, fot./photo G. Smolinski

KULTURA LUDOWA

Pod względem etnograficznym kultura ludowa ludności paluckiej wyróżniała się przede wszystkim dawnym budownictwem podcieniowym, meblarstwem, rzeźbą w kapliczках, strojem z bogatym haftem na tiulu oraz tańcami i pieśniami. Dawną oraz współczesną kulturę i sztukę ludową na Palukach prezentuje stała wystawa „Etnografia Paluk” w Muzeum Ziemi Paluckiej w Żninie. Zwiedzający mogą obejrzeć tu wystawę prezentującą etnografię Paluk. Wśród eksponatów znajdują się rzeźby, hafty i części strojów ludowych, plecone koszyki, strugane przyrządy kuchenne, narzędzia używane w gospodarstwach pałuckich. Ciekawym elementem ekspozycji jest zrekonstruowane wnętrze chaty ze sprzętem gospodarstwa domowego.

Najbardziej znany elementem stroju paluckiego był czepiec z długimi, haftowanymi bandami (noszony wyłącznie przez mężatki) oraz tzw. piekielnica – czerwona halka z czarnym haftem u dołu, noszona na druga białą. Elementem paluckiej mody męskiej był czarny stożkowy kapelusz z filcu z ozdobną czerwoną wstążką, ustrojony z lewej strony sztucznymi kwiatami, zwany rijkkiem. Charakterystyczny dla kultury ludowej Paluk był też taniec wykonywanym tylko przez mężczyzn, zwany wiwatem paluckim.

„Jesień na Palukach”/”Autumn in Paluki” - fot./photo M. Woźniak

FOLK CULTURE

As regards ethnography, folk culture of the population from Paluki region was characterized by an old arcade way of constructing, furniture making, sculptures in chapels, garment with rich embroidery on tulle as well as their own dances and songs. The permanent exhibition of “The ethnography of Paluki region” in the Museum of Paluki Land in Żnin presents the old and contemporary culture and art of the region.

The exhibition presenting the ethnography of Paluki region contains such items as sculptures, embroidery and parts of folk garment, wicker baskets, carved kitchen utensils and tools used in the household. An interesting part of the exhibition is a reconstructed interior of a countryside cottage with home equipment.

The most well known clothing element of Paluki region was a mob cap with long, embroidered bands (worn only by married women and called “piekielnica”) - red petticoat with black embroidery at the bottom worn over another white one. A part of men's garment fashion was a felt “bowler hat” with a red ribbon ornamented on its left side with artificial flowers called “rijok”.

Another characteristic element for the culture of Paluki region was a dance performed only by men called “wiwaty palucki” (“Paluki cheering dance”)

fot./photo W. Szafraniak

GWARA

Folklor pałucki odzwierciedlił się także w gwarze, którą posługiwali się Pałuczanie. W gwarze tej, należącej do dialekту wielkopolskiego znajdujemy cechy gwar wielkopolskich oraz gwar Krajny i Kujaw. Jest więc i tendencja do zmiany samogloski „o” na „ue”, wymowa długiego „a” jak długiego „o”, wymowa „o” z przedzwiękiem „u” na początku wyrazów, zamiana „ą” na „om”, zamiana „ył” na „el” oraz „ę” na „a” itd.

Gwara pałucka nie zachowała się w pierwotnej formie, ale pewne jej cechy nadal żyją wśród miejscowej ludności. Wśród młodych mieszkańców powiatu żnińskiego gwara pałucką popularyzuje m.in. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barcinie poprzez organizowany przez siebie Powiatowy Konkurs Gwary Pałuckiej pn. „Ocalić od zapomnienia – gwara pałucka”. Folklor muzyczny kultywują licznie działające w regionie zespoły muzyczne i kapeli ludowe.

II Powiatowy Konkurs Gwary Pałuckiej – fot. arch. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barcinie
Second District Contest of the Paluki Dialect – photo from archives of State Library of the Town and Commune in Barcin

LOCAL DIALECT

The folklore of Paluki region is also reflected in their local dialect as used by native dwellers. This local dialect belonging to the Wielkopolski dialect (dialect of the Great Poland region) combined features of the Wielkopolski dialect with local dialects of Krajna and Kujawy region. It shows tendency to change vowel 'o' into 'ue', pronunciation of long 'a' as long 'o', pronunciation of 'o' with pre-sound 'u' at the beginning of words, changing of 'ą' into 'om', 'ył' into 'el' or 'ę' into 'a' etc. Though, the dialect has not been preserved in its original form, some of its features are still present among local people.

The dialect is made popular among young people of the region by such institutions as Town and Commune's Public Library in Barcin by organizing Local Competition of the Paluki Dialect entitled: 'To Save from Being Forgotten – the Dialect of Paluki region'

Music folklore is also cultivated by many music groups and folk bands playing in the region.

fot./photo - Archiwum Urzędu Miejskiego w Barcinie
- archives of Townhall in Barcin

fot. arch. Urząd Miejski w Barcinie

Stala wystawa w Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie
- fot. L. Milejczak, arch. Urząd Miejski w Żninie
Permanent exhibition in the Museum of Paluki Land in Żnin
- photo L. Milejczyk, archives of Townhall in Żnin

*Uroczysty przemarsz z okazji 470-lecia Barcina – fot. G. Smoliński
Solemn parade to commemorate the 470th anniversary of Barcin – photo G. Smoliński*

*Przemarsz na Stare Miasto, 470 lecie Barcina – fot. G. Smoliński
Marching towards the Old Market, the 470th anniversary of Barcin – photo G. Smoliński*

KULTURA W GMINIE BARCIN

Animatorami życia kulturalnego w mieście i gminie Barcin są Miejski Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barcinie im. Jakuba Wojciechowskiego. Placówki skupiają uczestników bogatego życia kulturalnego miasta. Zainteresowania dzieci, młodzieży i dorosłych realizowane są głównie poprzez bezpośrednią pracę w kolach i sekcjach MDK oraz organizowanych przez barcińskie instytucje spotkaniach kulturalnoedukacyjnych. W kalendarz ważniejszych, cyklicznych spotkań proponowanych przez MDK wpisują się: Festiwal Przedstawień Szkolnych „Na Afisz” , Festiwal Piosenki Przedszkolnej „Foremka”, czerwcowe obchody Dni Barcina, Turniej Wsi, Niedzielne Spotkania z Muzyką, Święto Niezapominajki, Spotkania Seniorów. Biblioteka z kolei zaprasza na spotkania autorskie, do Dyskusyjnego Klubu Książki, na cykle wernisaży „Artyści Gminy Prezentują” oraz do udziału w konkursie „Barcin moje miasto - moja Mała Ojczyzna”.

Obozowisko; 470 lecie Barcina/Camping; the 470th anniversary of Barcin – fot./photo G. Smoliński

CULTURE IN THE COMMUNE OF BARCIN

Municipal Culture Centre and Jakub Wojciechowski Town and Communal Public Library in Barcin are the main organizers of cultural life in the town and commune.

The institutions attract participants of rich cultural life of the town. Children, youth and adults may directly develop their hobbies in circles and interest groups organized by the institution as well as by cultural and educational meetings held in Barcin. The calendar of some more important, regular meetings organized by the Centre include: "Na Afisz" Festival of School Shows, "Foremka" Festival of Pre-school Song, celebration of Barcin Days in June, the Countryside Contest, Sunday Meetings with Music, Forget-me-not Holiday, Old People's Meetings. The library invites for meetings with authors, Debate Book Club, series of exhibitions entitled "Commune's Artists Present" or to take part in the competition "Barcin, my town - my little homeland"

*Parada z okazji 470-lecia Barcina, zabytkowy wóz strażacki,
Parade on the occasion of the 470th anniversary of Barcin, historical fire engine – fot./photo G. Smoliński*

Barwny korowód z okazji 470-lecia Barcina – fot. G. Smoliński
Colourful parade on the occasion of the 470th anniversary of Barcin – photo G. Smoliński

Parada z okazji 470-lecia Barcina; kapelmistrz z Orkiestrą Regionalną „Kujawy” w Piechcinie – fot. G. Smoliński
Parade on the occasion of the 470th anniversary of Barcin; band conductor with 'Kujawy' Regional Orchestra in Piechcin - photo G. Smoliński

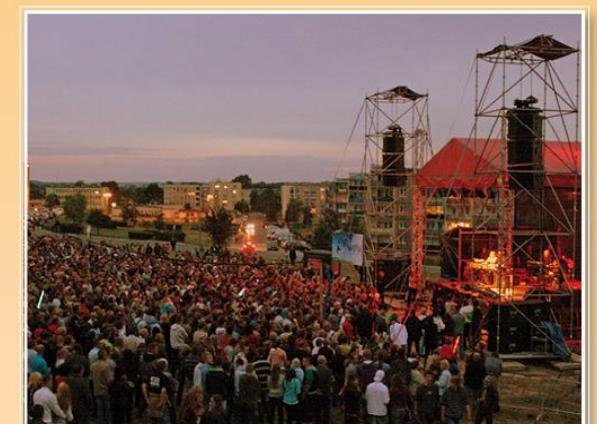
Inauguracja zajęć Uniwersytetu Trzeciego Wieku –
fot. arch. Miejski Dom Kultury w Barcinie
The inauguration of lectures at The University of
Third Age – photo from the archives of the Municipal
Culture Centre in Barcin

Uczestnicy konkursu na strój historyczny – Participants
of Historical Dress Contest – fot./photo G. Tabisz

fot. arch. Urząd Miejski w Barcinie
photo of the archives of Townhall in Barcin

Dni Barcina 2011 – fot. G. Smoliński
The Barcin Days 2011 - photo G. Smoliński

II Ogólnopolski Festiwal Poezji Śpiewanej i Piosenki Aktorskiej – arch. Miejski Dom Kultury w Barcinie
2nd National Festival of Singing Poetry and Actors' Song – archives of the Municipal Culture Centre in Barcin

470-lecie Barcina – 470th anniversary of Barcin - fot./photo G. Smoliński

Rozpoczęcie sezonu motocyklowego w Barcinie, 07.05.2011 – The beginning of a motorcycle season in Barcin, 07.05.2011 - fot./photo G. Smoliński

Turniej Wsi – Villages' Contest - fot./photo J. Wenta

*Orlik przy Zespole Publicznych Szkół nr 1 w Piechcinie – fot. G. Smolński
'Orlik' football field attached to the Complex of State Schools no 1 in Piechcin – photo G. Smolński*

Stadion w Piechcinie – Stadium in Piechcin – fot./photo G. Smolński

SPORT I REKREACJA

Przyroda, jeziora, lasy, zabytki i inne atrakcje sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji. Nad jeziorami zachęcają do tego plaże, w miastach i na wsiach – place zabaw, parki, boiska i stadiony. Aktywnie działają kluby sportowe, w tym piłkarskie; hokej na trawie popularzowany jest w gminie Gaśawa i Rogowo a sport motorowy w gminie Żnin.

W gminie Barcin miejscami służącymi rekreacji, wypoczynkowi i uprawianiu sportu są: plaża w Wolicach, park w Barcinie i Piechcinie, świetlice wiejskie, place zabaw w: Piechcinie i Barcinie, Stanica Żeglarska „Neptun”,

*fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Barcinie
photo archives of Townhall Office in Barcin*

*„Orlik” przy Szkole Podstawowej nr 2 w Barcinie
'Orlik' football field attached to Primary School no 2 in Barcin - fot./photo G. Smolński*

SPORT AND RECREATION

Nature, lakes, forests, historical monuments and other attractions contribute to the development of tourism and recreation. Beaches invite to the lakes, in towns and villages – playgrounds, parks, fields and stadiums attract. Sports clubs, including football ones, conduct active life; grass hockey is becoming more and more popular in the communes of Gąsawa and Rogowo and motor water sport in Żnin commune.

In Barcin commune the places serving rest, recreation and sport purposes include: beach in Wolice, park in Barcin and Piechcin, villages' daycare centres, playgrounds in Piechcin and Barcin, "Neptun" sailors' marina, promenade along the Noteć river, complex of football fields (called "orlik") in Barcin and Piechcin, skate park, sports and show hall, swimming pool in Barcin (with sport and rest pools, pool for children, pipe and surface slides, fountains, cascades, sauna and jacuzzi) as well as stadiums in Barcin Wieś and Piechcin.

*In this picturesque and hospitable land everyone can find something attractive.
You are welcome.*

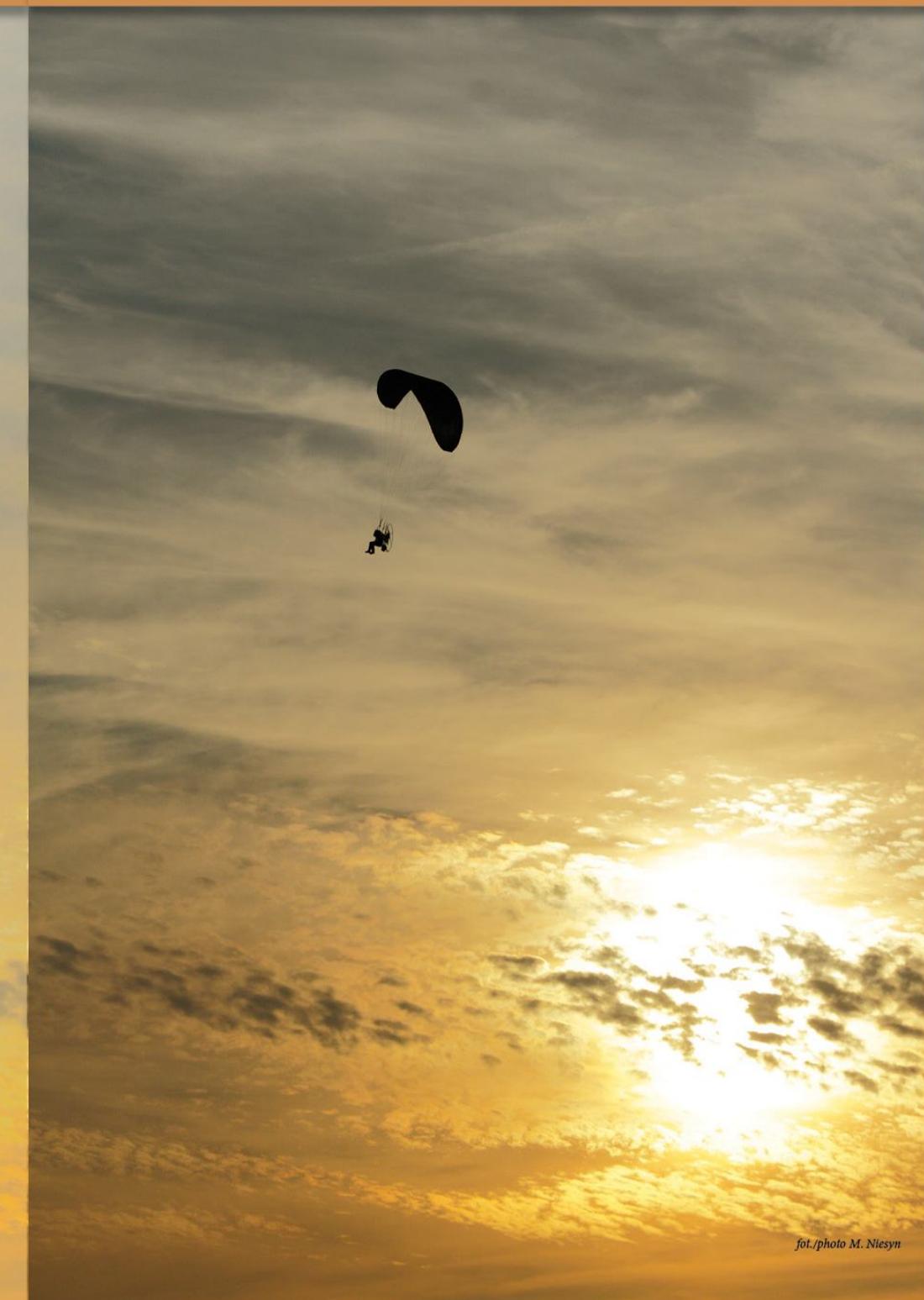

Hala sportowa w Gąsawie/ Sports Hall in Gąsawa – fot. K. Wrzesiński, arch. Urząd Gminy w Gąsawie Sports hall in Gąsawa
– photo K. Wrzesiński, photo from archives of Commune Office in Gąsawa

Stadion gminny w Gąsawie – fot. K. Wrzesiński, arch. Urząd Gminy w Gąsawie
Commune stadium in Gąsawa - photo K. Wrzesiński, photo from archives of Commune Office in Gąsawa

fot./photo M. Niesytn

*Skalnik w parku - fot. B. Wyszyńska
Saxifrage plant in the park - photo B. Wyszyńska*

*Stawek w parku w Barcinie - fot. G. Smoliński
Small pond in the park in Barcin - photo G. Smoliński*

*Park w Barcinie - fot. G. Smoliński
Park in Barcin - photo G. Smoliński*

fot./photo R. Koliński

Plaża w Żninie – fot./photo S. Wendland

Park w Żninie – fot./photo S. Wendland

Plac zabaw w Łabiszynie – fot. arch. Urząd Miejski w Łabiszynie
Playground in Łabiszyn – photo from archives of Townhall in Łabiszyn

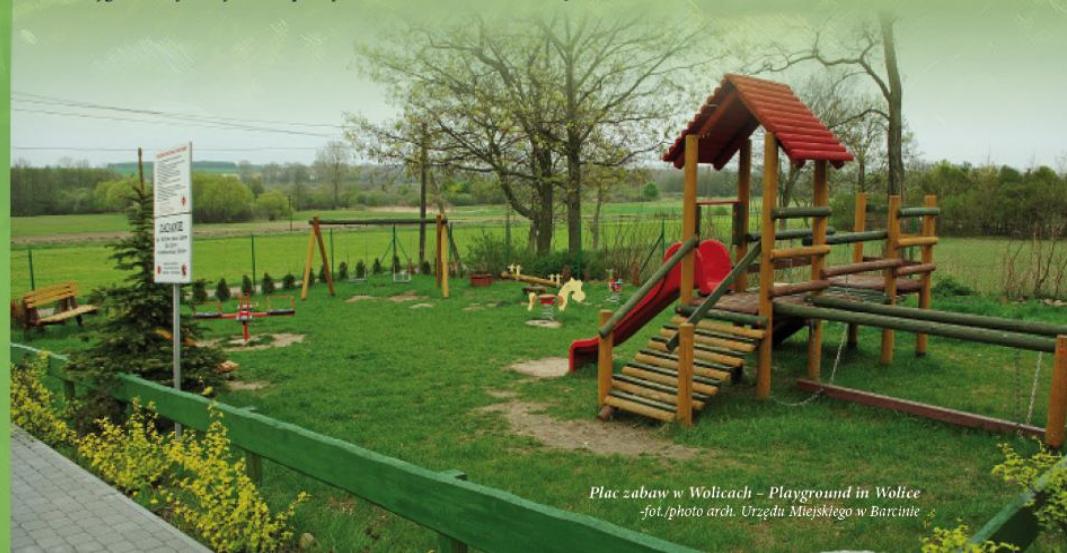
Rynek w Łabiszynie – fot. arch. Urząd Miejski w Łabiszynie
Market in Łabiszyn – photo from archives of Townhall in Łabiszyn

Plac zabaw przed Przedszkolem nr 3 Barcinie - fot./photo G. Smoliński

*Plac zabaw przed Zespołem Publicznych Szkół nr 1 w Piechcinie – fot. J. Drozdowski
Playground in front of the Complex of State Schools no 1 in Piechcin – photo J. Drozdowski*

*Plac zabaw w Wolicach – Playground in Wolice
fot./photo arch. Urzędu Miejskiego w Barcinie*

Plac zabaw w Barcinie - fot./photo B. Wyszyńska

Plac zabaw przed Przedszkolem nr 2 w Barcinie - Playground in front of the Kindergarten no 2 in Barcin - fot./photo G. Smoliński

IMPREZY CYKLICZNE - REGULAR EVENTS

Festyn w Wenecji/ Fête in Wenecja - fot./ photo M. Woźniak

Potyczki rycerzy w Wenecji/ Kinights' fights in Wenecja - fot./ photo M. Woźniak

Festiwal „Muzyka w świetle księżyca” – fot. arch. Pałac Lubostroń

Koncert Nadzwyczajny z okazji Święta Niepodległości, Lubostroń 2010 r. – fot. arch. Pałac Lubostroń
Extraordinary Concert on the occasion of the Poland's Independence Day, Lubostroń 2010 - photo from the archives of the Palace in Lubostroń

fot. arch. Pałac Lubostroń/
photo from the archives
of the Palace in Lubostroń

fot. arch. Pałac Lubostroń/
photo from the archives
of the Palace in Lubostroń

XVII Konkurs Pojazdów Konnych
w Lubostrońiu – fot. G. Tubisz
17th Contest of horse carriages
in Lubostroń – photo G. Tubisz

Inscenizacja Napoleon w Gąsawie
- fot. K. Wrzesiński, arch. Urząd Gminy w Gąsawie
Staging the scene of Napoleon in Gąsawa
- photo K. Wrzesiński, archives of Commune Office in Gąsawa

Majówka jazzowa w Lubostrońiu
- fot. arch. Pałac Lubostroń
Jazz May Days in Lubostroń
- photo from the archives of the Palace in Lubostroń

Wystawy rękodzieła w ramach „ Jesień na Palukach” - fot. S. Wendland, arch. Urząd Miejski w Żninie
Handicraft exhibition within the event of 'Autumn in Paluki Region', photo S. Wendland archives of Townhall Office in Żnin

„Wenecka Noc z Parowozami” – fot. M. Woźniak, arch. Muzeum Ziemi Paluckiej w Żninie
„Venetian Night with Steamengines” – photo M. Woźniak, archives of the Museum of Paluki Land in Żnin

„Wenecka Noc z Parowozami” – fot. M. Woźniak, arch. Muzeum Ziemi Paluckiej w Żninie
„Venetian Night with Steamengines” – photo M. Woźniak, archives of the Museum of Paluki Land in Żnin

Dożynki Powiatowe i Gminne w Barcinie, 26.08.2012 - District and Communal
Harvest Festival in Barcin - fot./photo G. Smolinski

Dożynki Powiatowe i Gminne w Barcinie / District and Communal Harvest Festival in Barcin - fot./photo G. Smoliński

Dożynki Powiatowe i Gminne w Barcinie / District and Communal Harvest Festival in Barcin - fot./photo G. Smoliński

Noc Świętojańska, Barcin 23.06.2012 r. – Midsummer Night (St. John's Eve),
Barcin - fot./photo W. Szafraniak

Wydawca/Publishing House:

Urząd Miejski w Barcinie
ul. Artylerzystów 9, 88-190 Barcin
tel. 52 3834100, fax 52 3834143
e-mail: sekretariat@barcin.pl
www.barcin.pl

Tekst/text:

Renata Grabowska, Beata Wyszyńska

Tłumaczenie/translation:

Marek Zająkała - tłumacz przesygnięty języka angielskiego

Zdjęcia/photos:

arch. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barcinie im. Jakuba Wojciechowskiego, arch. Miejski Dom Kultury w Barcinie, arch. Muzeum Archeologiczne w Biskupinie, arch. Pałac Lubostroń, arch. Urząd Gminy w Rogowie, arch. Urząd Gminy w Gaśawie (Karol Wrzesiński), arch. Urząd Miejski w Barcinie, arch. Urząd Miejski w Łabiszynie, arch. Urząd Miejski w Żninie (Stefan Czarnecki, Roman Koliński, Łukasz Milejczak, Stanisław Wendland), Jolanta Dereszewska, Jarosław Drozdowski, Roman Góralski, Beata Hajdyna, Roman Koliński, Łukasz Kwiatkowski, Justyna Lewandowska, Szymon Lewandowski, Marcin Niesyń, Michał Peziak, Wiesław Szafrańiak, Stefan Skrzypczyk, Grzegorz Smoliński, Grzegorz Tubisz, Justyna Wenta, Michał Woźniak, Beata Wyszyńska, Robert Wyszyński.

Projekt graficzny/graphic layout:

Adam Łożykowski, Beata Wyszyńska

Skład i druk/Typesetting and printing:

Wydawnictwo & Studio Reklamy „OPTIMA”
85-758 Bydgoszcz, ul. Przemysłowa 8
TfX: 52 320 07 02, kom. 600 221 485
www.optimastudio.pl

Barcin, Bydgoszcz 2012
ISBN 978-83-61836-05-6

fot./photo M. Niesyń

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana przez Gminę Barcin

w partnerstwie z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy im. Jakuba Wojciechowskiego w Barcinie
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

